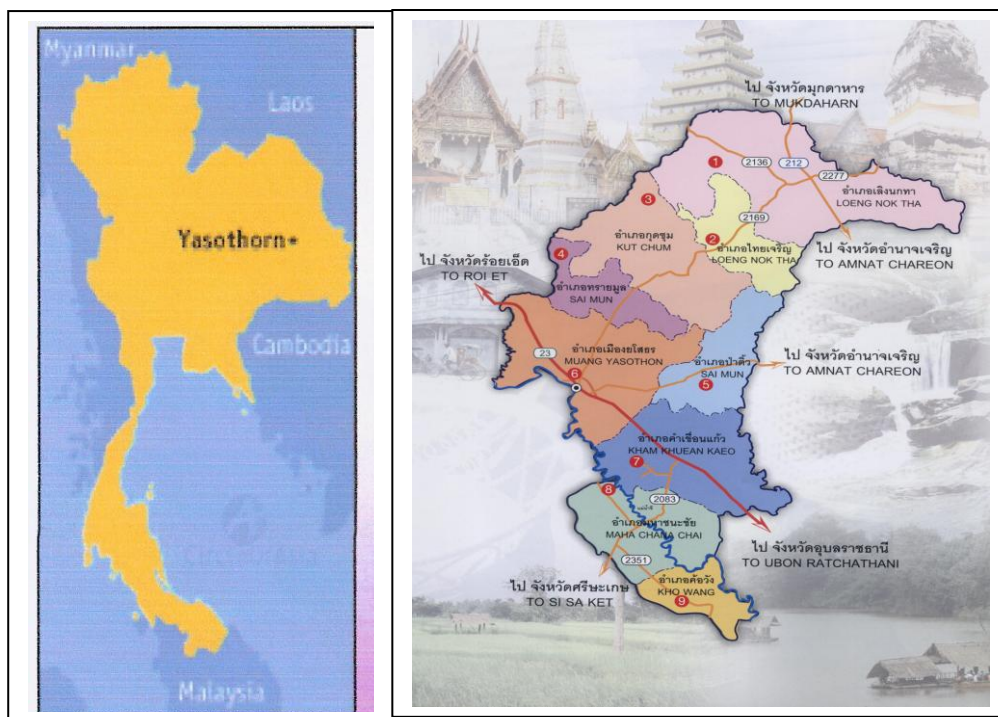

ส่วนที่ ๑ สภาพทั่วไปของจังหวัดยโสธร

๑. ลักษณะทางกายภาพ

๑.๑ ที่ตั้ง จังหวัดยโสธรตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ห่างจาก กรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ประมาณ ๕๓๑ กิโลเมตร (ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๑, ๒, ๒๐๒) และอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๒ (อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ)

ภาพแสดงที่ตั้งและขอบเขตของจังหวัดยโสธร

๑.๒ ขนาดพื้นที่ จังหวัดยโสธรมีพื้นที่ ๔,๑๖๑.๔๔๔ ตารางกิโลเมตร หรือ ๒,๖๐๐,๙๐๒.๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๘๑ ของพื้นที่ทั่วประเทศ และคิดเป็นร้อยละ ๑๒.๘๙ ของพื้นที่กลุ่มจังหวัด

ที่	อำเภอ	พื้นที่		ระยะทาง (กม.)
		ไร่	ตร.กม.	
๑	เมืองยโสธร	๓๖๑,๓๗๕	๕๗๘.๒๐๐	-
๒	เลิงนกทา	๕๘๙,๒๕๐	๙๔๒.๘๐๐	๖๙
๓	คำเขื่อนแก้ว	๓๙๙,๐๐๐	๖๓๘.๔๐๐	๒๓
๔	มหาชนะชัย	๒๘๔,๕๔๒.๕	๔๕๕.๒๖๘	๔๑
๕	กุดชุม	๓๔๐,๐๐๐	๕๔๔,๐๐๐	๓๗
๖	ป่าติ้ว	๑๙๒,๕๐๐	๓๐๘.๐๐๐	๒๘
๗	ค้อวัง	๙๓,๗๕๐	๑๕๐.๐๐๐	๗๐
๘	ทรายมูล	๑๗๐,๔๘๕	๒๗๒.๗๗๖	๑๘
๙	ไทยเจริญ	๑๗๐,๐๐๐	๒๗๒.๐๐๐	๕๐
รวม		๒,๖๐๐,๙๐๒.๕	๔,๑๖๑.๔๔๔	-

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดยโสธร

๑.๓ ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ

สภาพพื้นที่หรือลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดยโสธร มีลักษณะลาดเอียง จากทิศตะวันตก ลงไปทางทิศตะวันออก พื้นที่ทางตอนเหนือส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงสลับกับพื้นที่แบบลูกคลื่น มีสภาพป่าและมีแหล่งน้ำขนาดกลาง ได้แก่ ห้วยลิงโจน ห้วยสะแบก ลำโพง ลำเซบาย ส่วนพื้นที่ทางตอนกลาง และตอนใต้ เป็นที่ราบลุ่มต่ำสลับซับซ้อนกับสันดินริมน้ำ มีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ได้แก่ แม่น้ำชี และขนาดกลาง ได้แก่ ลำน้ำยัง ลำทวน ไหลผ่าน ลักษณะดิน ส่วนมากเป็นดินทรายและดินเค็ม มีหนอง บึง ลำห้วย และแหล่งน้ำขนาดเล็กอยู่ทั่วไป พื้นที่อยู่ในลุ่มน้ำชี ลุ่มน้ำมูล สำหรับ ภูมิอากาศ จังหวัดยโสธรมี ๓ ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว ความชื้นสัมพัทธ์ เฉลี่ยเท่ากับ ๗๑.๑% อุณหภูมิสูงสุด ๔๒ องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด ๑๑ องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบ ๕ ปี (๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) เฉลี่ย ๑,๖๐๐ ม.ม.ต่อปี

๒. การปกครองและประชากร

๒.๑ การปกครอง

๒.๑.๑ อาณาเขต จังหวัดยโสธรมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดร้อยเอ็ดและมุกดาหาร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดอำนาจเจริญและอุบลราชธานี
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดศรีสะเกษ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดร้อยเอ็ด

๒.๑.๒ การปกครองท้องที่ และการปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่	อำเภอ	จำนวน						
		ตำบล	หมู่บ้าน	อบจ.	เทศบาลนคร	เทศบาลเมือง	เทศบาลตำบล	อบต.
๑	เมืองยโสธร	๑๗	๑๙๐	๑	-	๑	๕	๑๒
๒	เลิงนกทา	๑๐	๑๔๕	-	-	-	๘	๔
๓	คำเขื่อนแก้ว	๑๓	๑๑๕	-	-	-	๒	๑๒
๔	มหาชนะชัย	๑๐	๑๐๓	-	-	-	๑	๑๐
๕	กุดชุม	๙	๑๒๘	-	-	-	๑	๙
๖	ป่าติ้ว	๕	๕๗	-	-	-	๑	๕
๗	ค้อวัง	๔	๔๕	-	-	-	๑	๔
๘	ทรายมูล	๕	๕๔	-	-	-	๒	๔
๙	ไทยเจริญ	๕	๔๘	-	-	-	๑	๔
	รวม	๗๘	๘๘๕	๑	-	๑	๒๒	๖๔

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดยโสธร

๑) จังหวัดยโสธร แบ่งการปกครองออกเป็น ๙ อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองยโสธร อำเภอเลิงนกทา อำเภอไทยเจริญ อำเภอกุดชุม อำเภอทรายมูล อำเภอป่าติ้ว อำเภอคำเขื่อนแก้ว อำเภอมหาชนะชัย และอำเภอค้อวัง มีตำบล ๗๘ ตำบล และมีหมู่บ้าน ๘๘๕ หมู่บ้าน

๒) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น จังหวัดยโสธรมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๘๘ แห่ง แยกเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๑ แห่ง เทศบาลตำบล ๒๒ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล ๖๔ แห่ง

๒.๑.๓ จังหวัดยโสธรมีส่วนราชการส่วนภูมิภาคประจำจังหวัด จำนวน ๓๒ ส่วนราชการ ส่วนราชการส่วนกลางที่มีที่ตั้งทำการอยู่ในจังหวัด จำนวน ๓๖ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๗ แห่ง

๒.๑.๔ องค์กรพัฒนาเอกชนในจังหวัด จังหวัดยโสธรมีองค์กรเอกชนในหลายลักษณะ เพื่อพัฒนาสังคม คุณภาพชีวิต และส่งเสริมอาชีพ ได้แก่ มูลนิธิ สมาคม สโมสร ชมรม และกลุ่มอาชีพ ต่างๆ ซึ่งองค์กรที่เด่นชัด และมีบทบาท เช่น หอการค้าจังหวัดยโสธร สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สมาคมสตรี นักธุรกิจและวิชาชีพจังหวัด สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัด เหล่ากาชาดจังหวัด มูลนิธิรวมสามัคคี และ กลุ่มอาชีพในพื้นที่ที่เป็นองค์กรพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ที่มีกิจกรรมต่อเนื่อง อาทิเช่น กลุ่มเกษตรกรทำ นานาไส้ อำเภอกุดชุม กลุ่มเกษตรกรทำนาบกเรือ อำเภอมหาชนะชัย กลุ่มเกษตรกรรมธรรมชาติยั่งยืน อำเภอค้อวัง ซึ่งจะผลิตข้าวหอมมะลิปลอดภัยและอินทรีย์ส่งต่างประเทศ และมีกลุ่มวิสาหกิจแปรรูปต่างๆ

๒.๒ ประชากรและโครงสร้างประชากร

๑) ประชากร ณ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕ จังหวัดยโสธรมีประชากรทั้งสิ้น จำนวน ๕๓๙,๔๖๐ คน เป็นชาย ๒๗๐,๖๒๙ คน และหญิง ๒๖๘,๘๓๑ คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๑๕๒,๕๘๑ ครัวเรือน มีอัตราการเพิ่มธรรมชาติเฉลี่ยร้อยละ ๐.๔๕ ความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย ๑๓๐ คน/ ตารางกิโลเมตร

ที่	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ครัวเรือน	จำนวนประชากร		
					ชาย	หญิง	รวม
๑	เมืองยโสธร	๑๗	๑๙๐	๔๑,๓๓๘	๖๕,๖๗๒	๖๔,๘๐๐	๑๓๐,๔๗๒
๒	เลิงนกทา	๑๐	๑๔๕	๒๖,๔๙๕	๔๗,๕๖๖	๔๗,๖๑๖	๙๕,๑๘๒
๓	คำเขื่อนแก้ว	๑๓	๑๑๕	๑๘,๑๘๑	๓๔,๐๑๒	๓๓,๗๘๔	๖๗,๗๙๖
๔	มหาชนะชัย	๑๐	๑๐๓	๑๔,๔๓๐	๒๘,๙๖๐	๒๘,๖๙๔	๕๗,๖๕๔
๕	กุดชุม	๙	๑๒๘	๑๙,๔๕๓	๓๓,๒๘๓	๓๒,๘๕๐	๖๖,๑๓๓
๖	ป่าติ้ว	๕	๕๗	๙,๙๔๖	๑๗,๖๔๙	๑๗,๔๖๙	๓๕,๑๑๘
๗	ทรายมูล	๕	๕๔	๘,๒๕๘	๑๕,๕๐๘	๑๕,๔๙๙	๓๑,๐๐๗
๘	ค้อวัง	๔	๔๕	๖,๓๐๙	๑๒,๗๘๕	๑๒,๙๙๓	๒๕,๗๗๘
๙	ไทยเจริญ	๕	๔๘	๘,๑๗๑	๑๕,๑๙๔	๑๕,๑๒๖	๓๐,๓๒๐
รวม		๗๘	๘๘๕	๑๕๒,๕๘๑	๒๗๐,๖๒๙	๒๖๘,๘๓๑	๕๓๙,๔๖๐

๒) โครงสร้างประชากร

จังหวัดยโสธรมีประชากร ๕๓๙,๔๖๐ คน แยกเป็นวัยช่วงต่าง ๆ ดังนี้

ที่	ประชากรจัดเป็นวัย (ช่วงอายุ)	เพศและจำนวน		รวม	คิดเป็นร้อยละ ของประชากรทั้งหมด
		ชาย	หญิง		
๑	วัยเด็ก (๐ - ๕ ปี)	๑๖,๗๓๗	๑๖,๒๒๓	๓๒,๙๖๐	๖.๓๕
๒	วัยการศึกษาภาคบังคับ (๖ - ๑๕ ปี)	๓๕,๒๙๖	๓๒,๗๔๑	๖๘,๐๓๗	๑๓.๒๐
๓	วัยเยาวชน (๑๖ - ๒๒ ปี)	๓๑,๓๔๒	๒๙,๐๗๖	๖๐,๔๑๘	๑๐.๕๘
๔	วัยแรงงาน (๒๓ - ๖๐ ปี)	๑๕๗,๔๙๗	๑๕๕,๑๒๖	๓๑๒,๖๒๓	๕๘.๑๕

ที่	ประชากรจัดเป็นวัย (ช่วงอายุ)	เพศและจำนวน		รวม	คิดเป็นร้อยละ ของประชากรทั้งหมด
		ชาย	หญิง		
๕	วัยสูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป)	๒๙,๔๖๐	๓๕,๙๐๑	๖๕,๓๖๑	๑๑.๖๘
๖	มากกว่า ๑๐๐ ปีขึ้นไป	๑๘	๑๙	๓๗	-
๗	ไม่ทราบปีจันทร์คติ	๑๕	๙	๒๔	-
รวม		๒๖๘,๘๐๑	๒๖๗,๕๓๐	๕๓๖,๓๓๑	

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดยโสธร

๓. โครงสร้างพื้นฐาน

๓.๑ ไฟฟ้า จากการสำรวจข้อมูล กชช . ๒ ค ปี ๒๕๕๔ จังหวัดยโสธร จำนวน ๓ หมู่บ้าน ที่มีไฟฟ้าใช้ไม่ครบ ทุกครัวเรือน เนื่องจากมีการสร้างบ้านในเขตห่างไกลชุมชน ซึ่งการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค มีเป้าหมายขยายให้ครบทุกครัวเรือน

๓.๒ ประปา จังหวัดยโสธรมีสำนักงานประปาภูมิภาค ๕ แห่ง บริการในเขตเทศบาลและบริเวณใกล้เคียงในชุมชน ๕ อำเภอ คือ อำเภอเมืองยโสธร กุดชุม เลิงนกทา มหาชนะชัย และคำเขื่อนแก้ว ส่วนอำเภอที่เหลือ เป็นประปาของเทศบาลตำบล หรือใช้ระบบบิ่มน้ำบาดาล สำหรับ ในเขตชนบท จากการสำรวจข้อมูล กชช.๒ค จำนวน ๘๘๕ หมู่บ้าน จะเป็นระบบประปาหมู่บ้านหรือลักษณะประปาหมู่บ้านเพื่อเป็นน้ำใช้ จำนวน ๘๓๙ แห่ง และยังไม่มียระบบประปาหมู่บ้านหรือน้ำใช้เพียงพอทุกครัวเรือน มีจำนวน ๔๖ หมู่บ้าน ในจำนวนนี้อาจมีหลายแห่ง ไม่สามารถทำการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านเพิ่มเติมได้อีกเพราะ มีปัญหาปริมาณน้ำหรือไม่มีคุณภาพ จะต้องจัดหาแหล่งน้ำผิวดินมาเป็นน้ำดิบต่อไป

๓.๓ โทรศัพท์ จังหวัดยโสธร มีชุมสายโทรศัพท์ในทุกอำเภอ รวม๖๖ ชุมสาย มีหมายเลขให้เข้า ๑๗,๘๗๒ เลขหมาย มีผู้เข้า ๑๒,๙๓๐ เลขหมาย เป็นโทรศัพท์สาธารณะ ๑,๕๖๔ เลขหมาย นอกจากนี้ยังมีระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่เครือข่าย GSM เครือข่าย DTAC และ TRUEMOVE ครอบคลุมทุกพื้นที่ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่นิยมใช้

๓.๔ เส้นทางคมนาคม

จังหวัดยโสธร มีเส้นทางคมนาคมโดยทางรถยนต์อย่างเดียว โครงข่ายถนนเข้าถึงทุกหมู่บ้าน โดยเส้นทางถนน เป็นทางหลวงแผ่นดิน ๗ สาย ระยะทาง ๓๒๐ กิโลเมตร ทางหลวงท้องถิ่น ๒๔๕ สาย ระยะทาง ๘๘๘ กิโลเมตร ผิวจราจรส่วนใหญ่ เป็นทางลูกรัง และทางหลวงชนบท ๒๒ สาย ระยะทาง ๔๖๐ กิโลเมตร เป็นถนนลาดยาง ๔๑๑ กิโลเมตร และลูกรัง ๔๙ กิโลเมตร สภาพถนนทางหลวงท้องถิ่น และทางหลวงชนบทดังกล่าวส่วนมาก มีสภาพชำรุดเสียหาย เนื่องจากมีการใช้รถสัญจรและขนส่งสินค้า เกษตรมาก และมิงบประมาณ ไม่เพียงพอมาปรับปรุง ทำให้ไม่สะดวกและปลอดภัยในการสัญจรและการขนส่งสินค้าเกษตรของประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ

๓.๕ การสื่อสารคมนาคม

๓.๕.๑ การไปรษณีย์โทรเลข มีที่ทำการ ๙ แห่ง

๓.๕.๒ สถานีวิทยุกระจายเสียง มี ๕ แห่ง และมีสถานีวิทยุชุมชนกระจายอยู่ในตำบล หมู่บ้าน จำนวน ๕๕ แห่ง

๓.๕.๓ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น มีหนังสือพิมพ์เสียงมวลชนยโสธร มีผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ส่วนกลาง และสถานีวิทยุโทรทัศน์ทุกช่องประจำจังหวัด

๓.๕.๔ จังหวัดยโสธร จัดทำ Web site เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลของจังหวัด โดยเรียกดูได้ที่ <http://www.yasothon.go.th> และประสานติดต่อข่าวสารา ขารกับจังหวัดยโสธรได้ที่ E-Mail : yasothon@moi.go.th หรือกลุ่มงานข้อมูล สารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดยโสธร โทร ๐-๔๕๗๑๔๒๑๒ โทรสาร ๐-๔๕๗๑๑๕๖๗(มท.) ๔๓๕๒๙

๓.๖ การใช้ที่ดินจากพื้นที่ ๒,๖๐๐,๙๐๒ ไร่ แยกเป็น

- ๓.๖.๑ พื้นที่ป่าสงวน ๗๑๒,๘๒๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๔๑ ของพื้นที่จังหวัด
- ๓.๖.๒ พื้นที่อยู่อาศัย ๓๔,๗๗๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๔ ของพื้นที่จังหวัด
- ๓.๖.๓ พื้นที่ถือครองทางการเกษตร ๒๓๖๔๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๒ ของพื้นที่จังหวัด
- ๓.๖.๔ อื่นๆ ๒๙,๖๕๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘.๘๓ ของพื้นที่จังหวัด

ตามการสำรวจข้อมูล กชช. ๒ค. ปี ๒๕๕๔ มีหมู่บ้านที่เกษตรกรมีปัญหาการมีที่ดินทำกิน ๙ หมู่บ้าน

๓.๗ แหล่งเก็บกักน้ำ

๓.๗.๑ แหล่งน้ำกิน น้ำใช้ ในการสำรวจข้อมูล กชช . ๒ ค. และ จปฐ. ปี ๒๕๕๔ ในเขตชนบท จำนวน ๘๘๕ หมู่บ้าน พบว่ามีแหล่งน้ำผิวดินในลักษณะต่างๆ แต่ส่วนมาก มีน้ำไม่ตลอดปี สำหรับแหล่งน้ำใต้ดิน มีจำนวนบ่อบาดาลสาธารณะใช้งานได้ ๑,๘๔๕ บ่อ บ่อบาดาลส่วนตัว ๘,๗๘๙ บ่อ บ่อน้ำตื้นสาธารณะ ๑,๑๑๕ บ่อ และบ่อน้ำตื้นส่วนตัว ๘,๒๑๗ บ่อ ซึ่งในหลายหมู่บ้านที่ไม่มีประปา เพราะน้ำดิบไม่เพียงพอและในบางหมู่บ้านไม่มีบ่อบาดาลสาธารณะเพราะไม่สามารถขุดเจาะได้ต้องใช้แหล่งน้ำผิวดิน

๓.๗.๒ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร มีแหล่งน้ำที่สำคัญ คือ

- โครงการชลประทานขนาดกลาง จำนวน ๒ แห่ง คือ ห้วยลิงโจน และห้วยสะแบก เก็บน้ำได้ ๔๕.๒๐ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน ๒๗,๒๑๖ ไร่

- โครงการชลประทานขนาดเล็ก จำนวน ๑๙๓ แห่ง กระจายทั่วทั้งจังหวัด เก็บน้ำได้ ๑๕ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน ๗๕,๙๒๙ ไร่

- โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า มีสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ๖๐ แห่ง โดยสูบน้ำจากแม่น้ำชี ลำน้ำยัง ลำห้วยโพง/เซบาย รวมเนื้อที่ประมาณ ๘๗,๕๑๐ ไร่

- เมื่อรวมพื้นที่จากโครงการชลประทานจากแหล่งน้ำต่าง ๆ และพื้นที่ชลประทานตามโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าแล้ว จะมีพื้นที่ ชลประทาน ๑๙๐,๖๕๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗๔ ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด

- สระเก็บกักน้ำสาธารณะมีเกือบทุกหมู่บ้าน ส่วนมากเก็บกักน้ำไม่ได้ตลอดปี เพราะไม่ได้ปรับปรุง เนื่องจากขาดงบประมาณหรือขาดการร่วมมือกันดูแล ให้เก็บกักน้ำได้ยาวนาน

- สระเก็บน้ำในไร่นาของเกษตรกรที่เกษตรกรขุดเก็บกักน้ำไว้ในไร่นา และหรือได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ มีประมาณ ๑,๒๐๐ ราย

- พื้นที่บางส่วนในทุกปี ประสบปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งซ้ำซาก ซึ่งไม่สามารถควบคุมได้ เนื่องจากเกิดจากสภาพดิน สภาพภูมิประเทศและต้อง แก่ไข เป็นระบบพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่เกี่ยวข้อง

๔. สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ

๔.๑ โครงสร้างเศรษฐกิจ ขนาดเศรษฐกิจของจังหวัด

ในปี ๒๕๕๓ โครงสร้างการผลิตตามมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) จังหวัดยโสธร จำนวน ๑๖ สาขา มีมูลค่า ๒๓,๙๐๐ ล้านบาท มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัว (Per Capita :GPP) ๓๘,๗๒๒ บาท จัดเป็นลำดับที่ ๑๔ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และลำดับที่ ๗๑ ของประเทศ โดยสาขาการผลิตที่ทำรายได้มากที่สุด คือ สาขาภาคเกษตร ได้แก่ การเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ มีมูลค่า ๕,๘๙๖ ล้านบาท รองลงมา คือ อ สาขาภาคนอกเกษตร ได้แก่ การขายส่งการขายปลีก การซ่อมแซม ยานยนต์ของใช้ในครัวเรือน มีมูลค่า ๔,๖๓๓ ล้านบาท และการศึกษามีมูลค่า ๔,๐๓๔ ล้านบาท ตามลำดับ

ตามข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๕๔ ในเขตชนบทสำรวจ ๙๓,๒๒๓ ครัวเรือน ประชากรจำนวน ๓๓๖,๔๗๘ คน มีรายได้เฉลี่ย ๔๘,๗๑๓.๖๓ บาท/คน/ปี มีครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า ๒๓,๐๐๐ บาท/คน/ปี จำนวน ๒๔๒ ครัวเรือน

การประกอบอาชีพ มีประชากรวัยแรงงาน (๑๖-๖๐ ปี) จำนวน ๓๗๓,๐๔๑ คน ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ ๖๐ ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม รองลงไปเป็นอาชีพภาคอุตสาหกรรม ภาคพาณิชย์กรรม ภาคขนส่งและภาคบริการตามลำดับ

๔.๒ ภาคการผลิตที่สำคัญของจังหวัด

๔.๒.๑ ภาคการเกษตร

- จังหวัดมีพื้นที่การเกษตรกรรม (เพาะปลูกและปศุสัตว์ / ประมง) ๑,๖๒๓,๖๔๙ ไร่

๑) สาขาการผลิตพืช ในปี ๒๕๕๔ มีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่เพาะปลูก ได้แก่

๑.๑) ข้าวนาปี พื้นที่เพาะปลูก ๑,๐๙๓,๙๘๖ ไร่ และข้าวนาปรัง ๑๕๖,๘๘๒ ไร่ โดยข้าวที่ปลูกเป็นข้าวเจ้าธรรมดาและข้าวเจ้าหอมมะลิ มีพื้นที่ปลูก ๑,๐๖๑,๔๗๗ ไร่ ข้าวเหนียว ๔๔๐,๘๙๑ ไร่ ผลผลิตข้าวเจ้าเฉลี่ย ๔๔๐ ก.ก./ไร่ ข้าวเหนียว ๔๖๐ ก.ก./ไร่ ซึ่งยังอยู่ในอัตราค่อนข้างต่ำ มีการปลูกข้าวหอมมะลิปลอดภัยและอินทรีย์ที่อำเภอกุตุชุม อำเภอมหาชนะชัย และอำเภอค้อวัง พื้นที่ปลูก ๓๕,๓๕๐ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๓๕๐ ก.ก./ไร่ ดำเนินการโดยกลุ่มเกษตรกรทำนาโนสั กลุ่มเกษตรกรทำนาบากเรือ และกลุ่มเกษตรกรธรรมชาติยั่งยืน ซึ่งจะส่งไปจำหน่ายต่างประเทศตามมาตรฐานที่ผู้สั่งซื้อกำหนด

๑.๒) มันสำปะหลัง พื้นที่เพาะปลูก ๒๔๓,๒๘๕ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๓,๕๓๓ ก.ก./ไร่

๑.๓) ยางพารา พื้นที่เพาะปลูก ๗๓,๔๕๑ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๒๕๒ ก.ก./ไร่

๑.๔) อ้อยโรงงาน พื้นที่เพาะปลูก ๒๖,๘๒๒ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๖,๓๔๙ ก.ก./ไร่

๑.๕) มะม่วง พื้นที่เพาะปลูก ๒,๓๐๗ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๙๔๒ ก.ก./ไร่

๑.๖) ถั่วลิสง พื้นที่เพาะปลูก ๒,๑๖๖ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๒๑๓ ก.ก./ไร่

๑.๗) ข้าวโพดหวาน พื้นที่เพาะปลูก ๑๐๓ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๒,๔๗๑ ก.ก./ไร่

๑.๘) แตงโม พื้นที่เพาะปลูก ๓๗๒ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๒,๘๗๖ ก.ก./ไร่

๑.๙) มะพร้าว พื้นที่เพาะปลูก ๒๔๔ ไร่

๑.๑๐) ถั่วเขียว พื้นที่เพาะปลูก ๓๖๔ ไร่

๑.๑๑) พริกขี้หนูสวน พื้นที่เพาะปลูก ๓๐๗ ไร่

๑.๑๒) หอมแดง พื้นที่เพาะปลูก ๙๑๒ ไร่

๑.๑๓) ผักบุ้งจีน พื้นที่เพาะปลูก ๓๐๘.๕๐ ไร่

๑.๑๔) กระน้ำ พื้นที่เพาะปลูก ๑๕๗.๕๐ ไร่

๒) สาขาการผลิตด้านปศุสัตว์ มีสัตว์ที่เกษตรกรเลี้ยงเพื่อจำหน่าย ได้แก่

๒.๑) โคพื้นเมือง โคพันธุ์ โคลูกผสม จำนวน ๑๒๐,๔๕๙ ตัว

จำนวนเกษตรกร ๓๒,๐๒๓ ราย

๒.๒) กระบือ จำนวน ๒๕,๗๑๕ ตัว จำนวนเกษตรกร ๘,๕๐๙ ราย

๒.๓) สุกร จำนวน ๒๗,๕๑๒ ตัว จำนวนเกษตรกร ๒,๑๕๔ ราย

๒.๔) ไก่ - ไก่พื้นเมือง ๑,๑๐๙,๒๗๖ ตัว จำนวนเกษตรกร ๕๐,๑๘๓ ราย

- ไก่เนื้อ ๑๙๒,๑๘๐ ตัว จำนวนเกษตรกร ๘๑๐ ราย

- ไก่พื้นเมือง ๑๐,๐๗๔ ตัว จำนวนเกษตรกร ๘๗๖ ราย

๒.๕) เป็ด - เป็ดเทศ ๑๑๘,๑๙๑ ตัว จำนวนเกษตรกร ๑๐,๙๘๒ ราย

- เป็ดเนื้อ / เป็ดไข่ ๓๕,๘๘๖ ตัว จำนวนเกษตรกร ๒,๗๔๕ ราย

๒.๖) แพะ จำนวน ๒๕๘ ตัว จำนวนเกษตรกร ๘๓ ราย

๓) สาขาการประมง

๓.๑) จับปลาจากแหล่งน้ำธรรมชาติต่อปี จำนวน ๑,๑๑๐,๖๖๗ ก.ก. ปลาที่จับได้มาก ได้แก่ ปลาช่อน ปลาดุก ปลาหมอ ปลาตะเพียน ปลานิล ปลาไน ตามลำดับ

๓.๒) การเพาะเลี้ยงปลา จับปลาได้ต่อปี จำนวน ๗๐๑ ตัน ปลาที่เลี้ยงมาก ได้แก่ ปลาตะเพียน ปลานิล ปลาดุก ปลาไน ปลานวลจันทร์เทศ ตามลำดับ

๔.๒.๒ ภาคอุตสาหกรรม จังหวัดยโสธรมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม ๒๓๗ โรงงาน เงินลงทุน ๒,๓๖๕,๐๐๕,๓๑๑ บาท และมีการจ้างงานรวม ๓,๗๗๓ คน โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่มีทั้งขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ ซึ่งมีทั้งอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศและส่งออกจำหน่ายยังต่างประเทศ เช่น ยางพารา ส่งไปจำหน่ายยังประเทศจีน ข้าวหอมมะลิ ชุดชั้นในสตรียี่ห้อซาบีน่า เป็นต้น โดยมีหมวดอุตสาหกรรมที่มีจำนวนโรงงานมากที่สุด ๓ อันดับแรก ได้แก่

(๑) อุตสาหกรรมการเกษตร ได้แก่ โรงสีข้าว อบ. มล็ดพืช ทำมันเส้น มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น ๓๙ โรงงาน เงินลงทุน ๙๑๐.๖๓ ล้านบาท การจ้างงาน ๔๒๕ คน

(๒) อุตสาหกรรมอโลหะ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์คอนกรีต มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น ๓๘ โรงงาน เงินลงทุน ๑๔๐.๙๐ ล้านบาท การจ้างงาน ๒๗๒ คน

(๓) อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ ได้แก่ อัดเศษโลหะ ะ กิ่งและเชื่อมโลหะ มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น ๒๓ โรงงาน เงินลงทุน ๕๐.๑๙ ล้านบาท การจ้างงาน ๑๐๖ คน

ตารางแสดงจำนวนโรงงาน เงินทุนและคนงานตามหมวดอุตสาหกรรมในจังหวัดยโสธร

หมวดอุตสาหกรรม	จำนวนโรงงาน	เงินทุน (บาท)	การจ้างงาน	แรงงาน
๑. อุตสาหกรรมการเกษตร	๓๙	๙๑๐,๖๓๑,๒๑๑	๔๒๕	๑๘,๔๐๗.๒๕
๒. อุตสาหกรรมอาหาร	๑๕	๑๙๖,๑๒๙,๐๐๐	๒๐๑	๕,๘๒๕.๘๗
๓. อุตสาหกรรมเครื่องตี	๐	๐	๐	๐.๐๐
๔. อุตสาหกรรมสิ่งทอ	๘	๘,๐๓๐,๐๐๐	๙๙	๒๓๗.๖๔

๕. อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกาย	๒	๓๓๖,๑๗๐,๐๐๐	๑,๔๔๐	๕๖๔.๙๗
๖. อุตสาหกรรมเครื่องหนัง	๐	๐	๐	๐.๐๐
หมวดอุตสาหกรรม	จำนวน โรงงาน	เงินทุน (บาท)	การจ้าง งาน	แรงงาน
๗. อุตสาหกรรมไม้และ ผลิตภัณฑ์จากไม้	๒๒	๑๔๑,๓๕๖,๐๐๐	๒๐๓	๒,๐๘๓.๑๒
๘. อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ และเครื่องเรือน	๔	๖,๙๔๓,๐๐๐	๒๕	๑๒๔.๑๕
๙. อุตสาหกรรมกระดาษและ ผลิตภัณฑ์จาก กระดาษ	๑	๒,๒๐๐,๐๐๐	๑๒	๖๘.๙๕
๑๐. อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์	๐	๐	๐	๐.๐๐
๑๑. อุตสาหกรรมเคมี	๒	๓,๘๐๐,๐๐๐	๑๒	๒๕๕.๐๐
๑๒. อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและ ผลิตภัณฑ์	๒	๒๖,๕๐๐,๐๐๐	๑๘	๘๔๒.๖๐
๑๓. อุตสาหกรรมยาง	๒	๕๙,๔๖๗,๐๐๐	๒๔	๗๖๗.๑๙
๑๔. อุตสาหกรรมพลาสติก	๑๑	๓๒,๔๕๐,๐๐๐	๙๘	๖๖๗.๕๐
๑๕. อุตสาหกรรมอลูมิเนียม	๓๘	๑๔๐,๙๐๘,๐๐๐	๒๗๒	๑,๖๓๗.๐๔
๑๖. อุตสาหกรรมโลหะ	๑๑	๑๐,๓๔๕,๐๐๐	๔๕๕	๑,๐๕๐.๘๓
๑๗. อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ โลหะ	๒๓	๕๐,๑๘๑,๐๐๐	๑๐๖	๘๗๖.๕๗
๑๘. อุตสาหกรรมเครื่องจักรกล	๑๙	๑๔,๕๕๓,๕๐๐	๖๓	๗๓๗.๘๖
๑๙. อุตสาหกรรมไฟฟ้า	๐	๐	๐	๐.๐๐
๒๐. อุตสาหกรรมขนส่ง	๒๑	๓๑๓,๕๒๑,๖๐๐	๒๐๗	๙๒๐.๗๔
๒๑. อุตสาหกรรมอื่นๆ	๑๗	๑๑๑,๘๑๐,๐๐๐	๑๑๓	๗,๐๕๙.๐๐
รวมจำนวนโรงงาน	๒๓๗	๒,๓๖๕,๐๐๕,๓๑๑	๓,๗๗๓	๔๒,๑๒๖.๒๘

ผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) จำนวน ๖๒๘ ผลิตภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ได้รับความนิยมและสร้างรายได้ให้กับกลุ่มสมาชิกและจังหวัดยโสธร โดยเฉพาะ หมอนขวานผ้าขิดที่บ้านศรีฐาน อำเภอป่าติ้ว จำนวน ๗๑ ราย มีการส่งไปจำหน่ายทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ ส่วนผลิตภัณฑ์อื่นๆที่มีจำหน่ายในท้องถิ่นและภายในประเทศ ซึ่งมีกำลังผลิตไม่มากนักและ

สร้างรายได้ให้กับกลุ่มสมาชิกในชุมชน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้าย เครื่องทองเหลือง แกะสลักไม้ ปลายัสม์ ไก่ย่างบ้านแคน เป็นต้น

๔.๒.๓ การค้าและบริการ และการท่องเที่ยว

๑) ด้านการค้า

- การจดทะเบียนประกอบธุรกิจในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ มีผู้จดทะเบียนนิติบุคคล ๖๑๓ ราย การค้าของจังหวัดยโสธรโดย เฉพาะการค้าข้าว มีหนาแน่นที่ชุมชนเทศบาลเมืองยโสธร เทศบาลตำบล กุดชุมพัฒนา เทศบาลตำบลเลิงนกทา เทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้ว สินค้าที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ หมอนขวานผ้าขิด ปลายัสม์ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ จังหวัดสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ ๗๑๑,๑๗๘,๓๔๒ ล้านบาท

๒) ด้านการบริการ

๒.๑) ด้านการเงิน มีธนาคารพาณิชย์ ๑๑ แห่ง ปี ๒๕๕๔ เงินฝากกระแสรายวัน ฝากประจำ ฝากออมทรัพย์ ๖,๙๕๔ ล้านบาท เงินให้สินเชื่อ ๙,๒๔๘ ล้านบาท

๒.๒) ด้านสาธารณูปโภค มีบริการไฟฟ้าและประปาที่ดี ไปรษณีย์ภัณฑ์ขนส่งทางบก แต่ไม่มีสนามบินและรถไฟ

๒.๓) ด้านที่พักโรงแรม มีโรงแรม ๔๒ แห่ง จำนวน ๗๙๐ ห้องพัก

๓) ด้านการท่องเที่ยว

๓.๑) แหล่งท่องเที่ยว จังหวัดยโสธรมีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติอยู่ทางตอนเหนือ และตอนกลางของจังหวัด เช่น ภูถ้ำพระ ภูทางเกวียน ภูหินปูน ลำน้ำทวนและสวนสาธารณะพญาแถน ในเขตเทศบาลเมืองยโสธร สำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีชื่อเสียง เช่น หมอนขวานผ้าขิด จักสานไม้ไผ่ การแกะสลัก ทอผ้าไหม ทอพรม อยู่ทางตอนกลางของจังหวัด และแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมอยู่ทาง ตอนกลางและตอนใต้ของจังหวัด เช่น พระธาตุยโสธรหรือพระธาตุพระอานนท์ธาตุก่อข้าวน้อย หอพระไตร วัดสระไตรนุรักษ์ ดงเมืองเตย พระธาตุกู่จาน วัดพระพุทธรบาท แต่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เหล่านี้มีจุดอ่อน คือ แต่ละแหล่งอยู่ห่างไกลกัน มีขนาดเล็กและไม่เด่นพอที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวมาแวะเที่ยวชม

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด และคุณลักษณะเด่นที่สามารถส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยว ได้ดี

ที่	แหล่งท่องเที่ยว และที่ตั้ง	ประเภท	คุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว
๑.	ธาตุถาดทอง หรือ ธาตุก่อข้าวน้อย บ้านดาดทอง หมู่ที่ ๑, ๙, ๑๑ ตำบลดาดทอง อำเภอเมืองยโสธร	วัฒนธรรม	เป็นเจดีย์ทรงสี่เหลี่ยมสร้างจากอิฐ แบบอย่างของเจดีย์ลาว รุ่นเก่าผสมผสานกับเจดีย์รุ่นใหม่แบบพระธาตุหลวง เวียงจันทน์ สร้างราวพุทธศตวรรษที่ ๒๓ - ๒๕ และมีพระพุทธรูปที่ประดิษฐานอยู่ในอุบลู้งด้านหน้าองค์ธาตุ และมีตำนานว่า ได้เกิดเหตุลูกฆ่าแม่เนื่องจากโมโหหิวที่มารดามาส่งข้าวเช้าและใช้ก่อข้าวน้อย เมื่อกินข้าวอิ่มแต่กลับกินไม่หมด สำนึกผิดเสียใจ จึงไถ่บาปโดยการร่วมสร้างเจดีย์ดังกล่าว
๒.	วัดมหาธาตุ ตำบลในเมือง	วัฒนธรรม	เป็นวัดพระอารามหลวง มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ประชาชนมาสักการะกราบไหว้ และเที่ยวชม ได้แก่

	อำเภอเมืองยโสธร		<p>พระธาตุอานนท์ เป็นพระธาตุที่สร้างขึ้นเมื่อประมาณ ปี พุทธศักราช ๑๒๓๘ ใช้บรรจุอัฐิธาตุของพระอานนท์ พระสาวกซึ่งมีเพียงแห่งเดียวในประเทศไทย ตั้งอยู่หน้าพระอุโบสถ เจดีย์มีลักษณะทรงสี่เหลี่ยม ส่วนยอดคล้าย พระธาตุพนม ได้รับอิทธิพลศิลปะจากหลวงพระบาง</p> <p>พระพุทธรูปขจรรัตน์หรือพระแก้วหยดน้ำค้าง เป็นพระพุทธรูปที่บ้านคูเมืองของชาวยโสธรทำจากแก้วผลึกสีขาวใสส่วนฐานบัลลังก์หุ้มด้วยทองคำเป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ ศิลปะสมัยเชียงแสน ขนาดหน้าตักกว้าง</p>
ที่	แหล่งท่องเที่ยวและที่ตั้ง	ประเภท	คุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว
			<p>๑.๙ นิ้ว สูง ๓.๕ นิ้ว ได้รับพระราชทานจากรัชกาลที่ ๓ แห่งราชวงศ์จักรี ปัจจุบันถูกเก็บรักษาไว้ที่วัดมหาธาตุ หอไตร อยู่ในบริเวณวัดมหาธาตุ สร้างขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๓๗๓ โดยพระครูหลักคำ (กุคำ)เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุรูปที่ ๓ ตัวอาคารหอไตรสร้างด้วยไม้ตั้งอยู่กลางสระน้ำ เป็นที่เก็บคัมภีร์ใบลาน พร้อมพระไตรปิฎก และตำราต่างๆซึ่งพระครูหลักคำเป็นผู้นำมาจากเมืองเวียงจันทน์</p>
๓.	เมืองเก่าชุมชนบ้านสิงห์ท่า ตำบลในเมือง อำเภอเมืองยโสธร	วัฒนธรรม	<p>สร้างขึ้นเมื่อยุคสมัยชาวจีน เข้ามาค้าขาย ในยโสธรรุ่นแรกๆ ตึกแถวโบราณ งดงามด้วยสถาปัตยกรรมมีลักษณะเป็นตึกอิฐ ดินเหนียวมีรูปแบบศิลปกรรมแบบจีนผสมยุโรปหรือชิโน โปรตุเกส เป็นเขตธุรกิจเมืองเก่าซึ่งบางตึกยังปรากฏร่องรอยที่เขียนว่า “สมักขสถาน” ที่มาจกคำว่า “Smoke สถาน” หรือที่รู้จักกันในชื่อ “โรงฝิ่น”</p>
๔.	วัดสิงห์ท่า ตำบลในเมือง อำเภอเมืองยโสธร	วัฒนธรรม	<p>ประวัติของการก่อตั้งเมืองยโสธร เริ่มที่วัดสิงห์ท่า ในสมัยท้าวคำใส ท้าวคำสุข ท้าวคำสิงห์ ท้าวคำ ท้าวมุมน มาสร้างบ้านสิงห์ท่าในครั้งแรก เมื่อนครเชียงใหม่ กาบแก้ว บัวบาน หรือหนองบัวลุ่มภูแตกแล้ว เจ้าพระวอพร้อมด้วยญาติวงศ์จึงได้อพยพมาอยู่บ้านสิงห์ท่าแบ่งราษฎรไว้ให้อยู่ในความดูแลของท้าวคำใส มีการสถาปนาวัดใหญ่ขึ้นคือ วัดสิงห์ท่า เหตุว่าได้พบสิงห์หินและพระพุทธรูปใหญ่อยู่ในเขตวัดสิงห์ท่าปัจจุบัน</p>
๕.	แหล่งรวมโบราณวัตถุ วัดศรีธาตุ บ้านสิงห์ ตำบลสิงห์	วัฒนธรรม	<p>วัดศรีธาตุบ้านสิงห์ถือว่าเป็นแหล่งรวมโบราณวัตถุที่มีค่าและสืบตำนานเมืองยโสธร ซึ่งยังปรากฏอยู่หลายอย่างเช่น พระพุทธรูปโบราณปางมารวิชัย , สิงห์หินแกะสลักที่เชื่อว่าเป็นสิ่งศักดิ์กับวัดสิงห์ท่า, ภาพจิตรกรรมโบราณบนผืนผ้าไหม</p>

	อำเภอเมืองยโสธร		เรื่องเวสสันดรชาดก ซึ่ง น่าจะมีอายุในระยะกรุงธนบุรี ถึง กรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น
ที่	แหล่งท่องเที่ยว และที่ตั้ง	ประเภท	คุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว
๖.	หมู่บ้านหัตถกรรม บ้านนาสะไมย์ บ้านนาสะไมย์ ตำบลนาสะไมย์ อำเภอเมืองยโสธร	วัฒนธรรม	ถือว่าเป็นหมู่บ้านช่างฝีมือ ในจังหวัดยโสธร เนื่องจากมีสินค้าหัตถกรรมที่เลื่องชื่อหลายอย่าง อาทิเครื่องจักสาน งานแกะสลักบานประตูไม้ เกวียนไม้โบราณจำลอง และเครื่องทองเหลือง ชาวบ้านมีความชำนาญในการทำเครื่องจักสานทุกครัวเรือนเป็นหมู่บ้านที่มีเศรษฐกิจดีน่ายกย่องให้กับจังหวัด เป็นจำนวนมาก หมู่บ้านนาสะไมย์นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่น่าเยี่ยมชม และหาซื้อสินค้าหัตถกรรม ของจังหวัดยโสธร
๗.	วังมัจฉา, วัดบ้านกว้าง ตำบลเขื่องใน อำเภอเมืองยโสธร	วัฒนธรรม	วังมัจฉาเป็นสถานที่ให้อาหารปลาในเขตอภัยทานของวัดบ้านกว้าง ซึ่งจะมีปลาประเภทต่างๆที่เป็นปลาน้ำจืดที่อยู่ในลำ น้ำทวน อีกทั้งภายในอุโบสถของวัดบ้านกว้างยังเป็นที่พักพิงของพระประธานที่ชาวบ้านเรียกว่าพระเจ้าใหญ่ซึ่งเป็นรูปปั้นพระพุทธรูปที่สร้างด้วยดินผสมยางไม้ ลงรักปิดทองมีขนาดหน้าตักกว้างสามศอกเศษ สูงหกศอกเศษ และจะมีงาน สรงน้ำพระเจ้าใหญ่ในเดือนพฤษภาคมของทุกปี
๘.	งานประเพณีบุญบั้งไฟจังหวัดยโสธร ตำบลในเมือง อำเภอเมืองยโสธร	วัฒนธรรม	งานประเพณีบุญบั้งไฟจะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในสัปดาห์ที่ ๒ ของเดือนพฤษภาคมของทุกปี เป็นประเพณีเก่าแก่ของชาวอีสานที่เชื่อว่าการทำบุญบั้งไฟ เพื่อเป็นการบูชาเทพยดาฟ้าดินให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ซึ่งถือเป็นงานประเพณีที่ยิ่งใหญ่ของชาวยโสธรที่เป็นที่รู้จักของทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ และที่สนใจของนักท่องเที่ยวที่อยากมาเที่ยวชมติดอันดับ ๑ใน ๕ ของโลก ปัจจุบัน การจัดงานได้เชิญเมืองคู่แฝด ได้แก่เมืองซี ชิบู ประเทศญี่ปุ่น ส .ป.ป.ลาว และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เข้าร่วมงานด้วย กิจกรรมประกอบด้วย ขบวนแห่บั้งไฟสวยงาม บั้งไฟโบราณ ประกวดกาพย์เห่ ประประกวดธิดาบั้งไฟ ประกวดกองเชียร์ บั้งไฟขึ้นสูง บั้งไฟแฟนซี การจัดแสดงและจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน และกิจกรรมรื่นเริงอื่น ๆ เป็นที่สนุกสนานของผู้ที่ได้มาเที่ยวชม

ที่	แหล่งท่องเที่ยว และที่ตั้ง	ประเภท	คุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว
๙.	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน บ้านทุ่งแต่ ตำบลทุ่ง แต่ อำเภอเมืองยโสธร	วัฒนธรรม	เป็นที่รวบรวมข้าวของเครื่องใช้โบราณในท้องถิ่นของ ชาวบ้าน ทั้ง เครื่องใช้ เครื่องครัว เครื่องมือดักจับสัตว์ เครื่องดนตรี พระพุทธรูป ไບลาน ฯลฯ ที่ถูกเก็บรวบรวมอยู่ ในพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ในบริเวณวัดบูรพา บ้านทุ่งแต่ งานประเพณี จุดไฟตุ้มกา บ้านทุ่งแต่ ตำบลทุ่งแต่ อำเภอ เมืองยโสธร ในคืนวันออกพรรษา ของทุกปี ณ วัดบูรพา บ้านทุ่งแต่ ชาวบ้าน จะพากันจุด "ไฟตุ้มกา" โคมไฟที่ ประดิษฐ์จากผลไม้ป่า ที่เรียกว่าผลตุ้มกา รูปทรงกลม คล้ายผลส้มขนาดเท่ากำปั้น คว้านเอาเนื้อและเมล็ดข้างใน ออกให้หมด แล้วจุดเทียนด้านใน ใช้มีดแกะเป็นลายต่างๆ แล้วหิ้วก้านโคมไฟตุ้มกาไปแหวนรวมกันไว้ตามซุ้มไม้ไผ่ที่ ทางวัดจัดไว้ พร้อมกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย และสวดมนต์ ไหว้พระพร้อมกัน เพื่อความเป็นสิริมงคล
๑๐.	สวนสาธารณะพญา แสน อยู่ในเขตตัว เมืองยโสธร ตาม เส้นทางหลวง หมายเลข ๒๓ ถนนแจ้งสนิท	ธรรมชาติ	เป็นสวนสาธารณะบนเนื้อที่ ๑๘ ไร่ ที่เป็นปอดประจำ จังหวัดของชาวยโสธร เป็น สวนที่จัดแต่งต้นไม้ดอกไม้ ประดับที่สวยงาม หรับการพักผ่อน ออกกำลังกาย มีสิ่งศึค ศาลาอเนกประสงค์ สนามเด็กเล่น สนามกีฬาากลางจังหวัด และยังใช้เป็นสถานที่จัดบั้งไฟในงานประเพณีบุญบั้งไฟ จังหวัดยโสธรอีกด้วย
๑๑.	หมอนขวานผ้าขิด บ้านศรีฐาน ตำบลศรี ฐาน อำเภอป่าดิว	ผลิตภัณฑ์ ท้องถิ่น (OTOP)	เป็นแหล่งผลิตหมอนขวานผ้าขิด หมอนรูปทรงสามเหลี่ยม คล้ายขวาน ใช้หนุนนอนและถวายพระเป็นการทำบุญ แสดงถึงภูมิปัญญาของชาวบ้านที่ถ่ายทอดกันมา ปัจจุบัน หมอนขวานผ้าขิดได้พัฒนารูปแบบการตัดเย็บสีสันทันผ้าให้ ถูกกับรสนิยมของชาวต่างประเทศในแต่ละทวีป เป็นสินค้า OTOPระดับ ๕ ดาวที่เป็นที่รู้จักกว้างขวางทั้งในและ ต่างประเทศ โดยเฉพาะการนำไปตกแต่งประดับประดา และใช้งานในสปา รีสอร์ท และตามโรงแรม ปัจจุบันชาวบ้านแทบทุกครัวเรือน มีอาชีพทอผ้าและ ทำหมอนขิด นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปชมและซื้อ หมอนขิด ไว้เป็นที่ระลึก นับเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน ที่นำรายได้เป็นอันดับสองรองจากการทำนา

ที่	แหล่งท่องเที่ยว และที่ตั้ง	ประเภท	คุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว
๑๒.	ค่ายบดินเดชาฯ บ้านเด็ด ตำบลเด็ด อำเภอเมืองยโสธร	ธรรมชาติ	เดินทางจากตัวเมืองยโสธร ตามเส้นทางหลวงหมายเลข ๒๓ ถนนแจ้งสนิท ไปทางจังหวัดร้อยเอ็ดประมาณ ๒๐ ก.ม. จากตัวเมือง ในบริเวณค่ายบดินเดชาฯ นอกจากจะเป็นสถานที่ราชการแล้ว ยังเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและเล่นกีฬา ซึ่งมีทั้งสนามกอล์ฟขนาด ๙ หลุม สระว่ายน้ำ สนามยิงปืน และยังมีการจัดดำเนินกิจกรรมทดสอบสำหรับสถานศึกษาในการที่มาทำกิจกรรมเข้าค่าย
๑๓.	สวนสาธารณะ บุ่ง น้อย บุ่งใหญ่ ตำบลในเมือง อำเภอ เมืองยโสธร	ธรรมชาติ	อยู่ในเขตตัวเมืองยโสธร เป็นสวนสาธารณะที่ได้รับการพัฒนา ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว สถานที่พักผ่อน ออกกำลังกาย ในบริเวณสวนดังกล่าว มีอนุสาวรีย์พระสุนทรราชวงศา ซึ่งเป็นเจ้าเมืององค์แรกของจังหวัดยโสธร ที่ประชาชนให้ความเคารพ รอบ ๆ บริเวณปรับปรุงภูมิทัศน์ที่สวยงามมีไม้ดอกไม้ประดับ ศาลาแปดเหลี่ยม และลานคอนกรีตขนาดใหญ่
๑๔.	ลำทวน ตำบลในเมือง อำเภอ เมืองยโสธร	ธรรมชาติ	เป็นแหล่งน้ำ ที่ตั้งอยู่ในระหว่างเขตเทศบาลเมืองยโสธร อบต. น้ำคำใหญ่ และเทศบาลตำบลตาดทองลักษณะภูมิประเทศของลำทวนมีความงดงามที่ตั้งอยู่ตรงข้ามสวนสาธารณะ พญาแถน ที่ใช้ในการจุดบั้งไฟในงานบั้งไฟนานาชาติของจังหวัด จึงเหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ และตำนานบุญบั้งไฟของจังหวัด บริเวณดังกล่าวได้มีการขุดลอกและปรับปรุงภูมิทัศน์ที่สวยงาม มีไม้ดอกไม้ประดับ ศาลาอเนกประสงค์ ลานออกกำลังกาย ทางเดิน ทางจักรยาน ในลำทวนมีดอกบัวแดงที่บ้านสระพังไปทั่วบริเวณ ในอนาคตจะสร้างอาคารพญา คันคาก พญานาค ภายในอาคารจะแสดงเรื่องราวตำนานบุญบั้งไฟ
๑๕.	สวนกล้วยไม้และ ยโสธรมินิโกล์ฟ บ้าน สมสะอาด ตำบล น้ำคำใหญ่ อำเภอ เมืองยโสธร	ธรรมชาติ	ออกจากตัวเมืองยโสธร ตามถนนวิทย์ดำรงค์ จนถึงสี่แยกบ้านน้ำคำน้อยตรงไปอีก ๓ ก.ม. ก่อนถึงบ้านสมสะอาดจะอยู่ทางด้านซ้ายมือสวนกล้วยไม้ยโสธรมีพื้นที่โดยรวมประมาณ ๕ ไร่ มีกล้วยไม้หลากหลายสายพันธุ์ เช่น แวนด้า แคทริยา และสายพันธุ์อื่นอีก

ที่	แหล่งท่องเที่ยว และที่ตั้ง	ประเภท	คุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว
			มากมายที่เปิดให้เข้าชมและเรียนรู้วิธีขยายพันธุ์ อีกทั้งยังมีสนามมินิกอล์ฟสำหรับเด็กๆและครอบครัวมาเล่นพักผ่อนยามว่าง มีสนามพัตกอล์ฟถึง ๑๘ หลุมที่มีความยากง่ายต่างกันตามรูปแบบสนามที่ออกแบบอย่างสวยงาม ซึ่งสามารถเล่นได้ทั้งเป็นกลุ่มและเป็นเกมส์ที่สนุกสนาน
๑๖.	กุดกะเหลิบ ตำบลหนองหิน อำเภอเมืองยโสธร	ธรรมชาติ	เป็นหนองน้ำขนาดใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลหนองหินและตำบลหนองเป็ด มีเนื้อที่ประมาณ ๑,๕๐๐ ไร่ มีน้ำตลอดปีพร้อมทัศนียภาพที่สวยงามและความอุดมสมบูรณ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ
๑๗.	หนองอึ่ง บ้านแจ้งน้อย ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมืองยโสธร	ธรรมชาติ	บริเวณหนองอึ่ง มีนกเป็ดน้ำอาศัยเป็นจำนวนมาก สันนิษฐานว่าอพยพมาจากเมืองจีน
๑๘.	ภูสูง บ้านหนองแคน หมู่ที่ ๓ ตำบลบุงคำ อำเภอเลิงนกทา	ธรรมชาติ	ห่างจากอำเภอเลิงนกทาประมาณ ๔๒ กม. เป็นภูเขาสูงที่มีจุดชมวิวสวยงามเรียกว่าผาสบนก (ปากนก) ที่สามารถมองภูมิทัศน์ได้ทั่วทั้งอำเภอ มีบ่อน้ำหัตถ์จรรย์บนภูเขาประมาณ ๓๐๐ บ่อซึ่งบางบ่อมีความลึกถึง ๕ เมตร มีหลุมหลบภัยในสมัยคอมมิวนิสต์ มีวัดภูสูงซึ่งเป็นประดิษฐานพระพุทธรูปสีขาวवलองค์ใหญ่พร้อมทั้งงานปฏิมากรรมอื่นๆ ที่สวยงามและปราณีต และยังเป็น พุทธอุทยานเหมาะสำหรับจัดอบรมปฏิบัติธรรม
๑๙.	อ่างเก็บน้ำห้วยลิง โจน บ้านห้องแซง ตำบล ห้องแซง อำเภอเลิง นกทา	ธรรมชาติ	เลี้ยวซ้ายเข้าอ่างเก็บน้ำห้วยลิงโจน ระยะทางห่างจากอำเภอประมาณ ๒๐ กม. เป็นอ่างเก็บน้ำในโครงการชลประทานมีเนื้อที่ประมาณ ๑๔,๐๐๐ ไร่ มีระบบส่งน้ำสำหรับการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลา มีร้านอาหารและเครื่องดื่มไว้คอยบริการประชาชน นิยมใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเป็นสถานที่ที่มีหาดทรายยาว และสวยงาม
๒๐.	อ่างเก็บน้ำห้วยสะ แบก บ้านหนองแคน หมู่ที่ ๓ ตำบลบุงคำ อำเภอเลิงนกทา	ธรรมชาติ	เป็นชลประทานขนาดกลาง ขนาดความจุ ประมาณ ๒๖.๘๐ ล้านลูกบาศก์เมตร มีทิวทัศน์สวยงามมองเห็นภูเขาล้อมรอบฤดูกาลท่องเที่ยวนี้ จะจัดขึ้นในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ซึ่งทางเทศบาลตำบลบุงคำ ได้จัดให้มีการแข่งขันกีฬา การตกปลาภายในอ่างเก็บ

ที่	แหล่งท่องเที่ยว และที่ตั้ง	ประเภท	คุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว
			น้ำ นอกจากนี้ยังมี ภูจันทร์ เป็นภูเขาขนาดเล็ก มีลานหินสวยงามเรียกหินเต่า,ลานจอดเฮลิคอปเตอร์ ,มีเสาเฉลียง ลักษณะคล้ายดอกเห็ดและจุดชมวิวยุบงก้อนหินใหญ่มองเห็น ภูมิทัศน์อ่างเก็บน้ำห้วยสะแบก มีถ้ำสุนัขจิ้งจอกอาศัยอยู่ เหมาะสำหรับออกกำลังกาย เช่น เดินทางไกล ปั่นจักรยาน เสือภูเขา ชมวิว ตั้งแคมป์พักผ่อน นอกจากนี้ในตำบล เดียวกันยังมี ภูกะชะ บ้านช่องเม็ก หมู่ที่ เป็นภูเขาที่มีหิน รูปทรงต่างมากมายมีบ่อน้ำซึมอยู่บนยอดเขา (น้ำบุน) สามารถมองเห็นทิวทัศน์โดยรอบ และยังมีร่องรอย ภาพเขียนโบราณบนหน้าผาหิน
๒๑.	ห้วยหินลาด บ้านโนนหาด หมู่ที่ ๕ ตำบลสร้างมิ่ง อำเภอเลิงนกทา	ธรรมชาติ	เป็นแก่งหินที่ได้รับน้ำจากห้วยเซบายที่ผ่านฝายน้ำล้นซึ่งทำให้มีน้ำที่ไหลผ่านลานหินไล่ระดับ เหมาะแก่การล่องแก่ง
๒๒.	วัดภูถ้ำพระ อำเภอเลิงนกทา	ธรรมชาติ	เป็นถ้ำพระ มีพระพุทธรูปปางไสยาสน์ขนาดใหญ่ นอกนั้นเป็น พระพุทธรูป ปะเกาตามขอบกำแพงเป็นจำนวนมาก ต่ อจากถ้ำพระเป็นทางเชื่อม เดินลักษณะโขดหินน้อยใหญ่ สลับกัน และมีหอรบขังเพื่อชมทัศนียภาพด้านล่าง ต่อจากนั้นจะเป็นกำแพงหินขนาดใหญ่สองข้างและมีทางเดินตรงกลาง เรียกว่า ถ้ำลอด
๒๓.	ภูหมากพริก บ้านทองสัมฤทธิ์ หมู่ ๑๕ ตำบลกุดชุม อำเภอ กุดชุม	ธรรมชาติ	เป็นป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสมุนไพรนานาชนิด และ สัตว์ป่าตัวเล็กๆ จำพวกกระรอก กระแต งู ไก่ป่าและนก นานาพันธุ์ และมีภูเขาที่มีหินอาศัยอยู่เรียกว่าปูแป้ง และภูหมากพริกยังเป็นสนามหนึ่งในการจัดแข่งขันเสือภูเขาชิงแชมป์แห่งประเทศไทย
๒๔.	ภูทางเกวียน บ้านหนองแหน หมู่ที่ ๕ หนองแหน อำเภอ กุดชุม	ธรรมชาติ	มีลักษณะเป็นภูเขาขนาดเล็กที่สูงชัน มีจุดชมวิวยุบงพระอาทิตย์ ตกดิน ด้านบนเป็นวัดภูทางเกวียน มีบ่อน้ำหินที่มีน้ำขังตลอดปี เป็นเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่านานาชนิดและเป็นที ประดิษฐานของพระพุทธรูป อยู่ด้านบนของบันไดทางขึ้น ทั้งหมด ๒๐๐ ขั้น
๒๕.	ภูถ้ำพระ อำเภอ กุดชุม	ธรรมชาติ	เป็นจุดเชื่อมต่อของภูหินปูนกับน้ำตกนางนอน อ่างเก็บน้ำหลุบ หนองนอและถ้ำจันได สภาพทั่วไปเป็นจุดต่ำสุดของภู หินปูนอยู่ด้านทิศใต้สุด

ที่	แหล่งท่องเที่ยว และที่ตั้ง	ประเภท	คุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว
๒๖.	น้ำตกหินขัว อำเภอเลิงนกทา	ธรรมชาติ	เป็นคล้ายสะพานหิน (ชาวบ้านเรียกขัว) มีน้ำตกไหลลอดผ่านสะพานหิน
๒๗.	น้ำตกนางนอน อำเภอกุศุม	ธรรมชาติ	น้ำตกนางนอนถูกค้นพบกลางป่าต้นน้ำภูหินปูน เส้นทางการเดินทาง เป็นป่าและลานหินกว้างสลั่กัน ระยะแรกจะเป็นป่าที่สมบูรณ์ต่อจากนั้นเป็นลานหินกว้าง มีธารน้ำไหลผ่านตลอดระยะทางมีพันธุ์ไม้ พันธุ์หญ้าที่แปลกตาและชวนให้ค้นหาอยู่เป็นระยะ น้ำตกมีความสูง ๕ เมตร เป็นน้ำตก ๓ ชั้น มีธารน้ำใสไหลเย็น เหมาะสำหรับการมาพักผ่อน เล่นน้ำ
๒๘.	ภูถ้ำสิม อำเภอกุศุม	ธรรมชาติ	มีลักษณะเป็นถ้ำ และมีสำนักสงฆ์ อยู่ภายในบริเวณ มีโขดหินขนาดใหญ่ สลั่กันมีทางเดินลงเพื่อเชื่อมต่อไปยังร่องลำธารน้ำขนาดใหญ่ค่อนข้างยาวทอดตัวไปตามแนวป่าของภูถ้ำสิม และเมื่อเดินทวนร่องน้ำขึ้นไปด้านเหนือสุดของต้นน้ำ จะพบดอกกระเจียว ป่าหญ้า และดอกไม้ป่านานาชนิด
๒๙.	ภูหินปูน ป่าต้นน้ำภูหินปูน อำเภอกุศุม	ธรรมชาติ	มีโขดหินรูปร่างแปลก ๆ เหนือบริเวณหินกว้างด้านหน้าของวัด โขดหินที่พบมีรูปร่างที่สามารถจินตนาการเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ เดินขึ้นอีก ๗๐๐ เมตร เป็นที่ตั้งของลานพุทธธรรมตลอดจนโขดหินขนาดใหญ่ที่ยื่นออกไปกลางหน้าผาที่มีความสูงชันเท่ากับยอดไม้ เหมาะ สำหรับชมทัศนียภาพเบื้องล่าง
๓๐.	ป่าติ้วล่องแพลำเซบาย อำเภอป่าติ้ว	ธรรมชาติ	จุดเริ่มของการล่องแพอยู่ที่ “สวนไม้งาม ” ซึ่งเป็นที่พักประเภทรีสอร์ตชมธรรมชาติและร้านอาหาร แพที่ใช้สำหรับล่องเซบายเป็นแพขนาดนั่งไม่เกิน ๕๐ คนมีจุดหมายปลายทางอยู่ที่วัดภูชี้ครั่ง ซึ่งเป็นวัดที่มีความเก่าแก่และมีพระพุทธรูปเก่าแก่ที่ทำจากครึ่งไม้
๓๑.	สวนหินงาม บ้านป่าขาด ตำบลห่องแขง อำเภอเลิงนกทา	ธรรมชาติ	มีโขดหินน้อยใหญ่ รูปร่างต่างๆ เรียงรายอยู่ทั่วบริเวณกว้าง มีดอกกระเจียวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติทั้งสีขาวและสีชมพูสลั่กัน ซึ่งจะออกดอกบานสะพรั่งในช่วงต้นฤดูฝน สลั่กับโขดหินงาม ในบริเวณใกล้เคียงจะมีสำนักสงฆ์เล็กๆ และมีหนองน้ำซึ่งสามารถกางเต็นท์พักแรมบริเวณดังกล่าวได้

ที่	แหล่งท่องเที่ยว และที่ตั้ง	ประเภท	คุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว
๓๒.	ภูมยะาง บ้านโคกใหญ่ ตำบลศรีแก้ว อำเภอลำลูกกา	ธรรมชาติ	เป็นภูเขาที่มีโขดหินน้อยใหญ่ ที่ถูกกัดเซาะ สลัก ตกแต่งจากธรรมชาติจนเกิดเป็นรูปร่างลักษณะต่างๆ มีภูผักหวาน เป็นเขาที่มีตานหินกว้างอยู่บนเขาในฤดู ฝน น้ำจะไหล ลงสู่อ่างเก็บน้ำที่ชาวบ้านเรียกว่าอ่างกบ โดยมีน้ำตกที่สวยงาม และ ถ้ำศรีสงคราม ในปากถ้ำประมาณ ๑ เมตรเป็นถ้ำห้อง โถงกว้างประมาณ ๒๐ เมตร โดยมีร่องน้ำไหลผ่านทั้งปี ในถ้ำมี บ่อน้ำน้ำจาง (จืด)
๓๓.	วัดป่าวังน้ำทิพย์ บ้านม่วงกาซัง ตำบลสวาท อำเภอลำลูกกา	วัฒนธรรม	เป็นวัดที่เป็นที่จัดอบรมสัมมนา มีสิ่งก่อสร้างที่ให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาของจังหวัดยโสธร
๓๔.	วัดพระพุทธบาทยโสธร บ้านหนองยาง หมู่ที่ ๓ ตำบลหัวเมือง อำเภอมหาชนะชัย	วัฒนธรรม	เดิมเป็นวัดเก่าที่มี โบราณวัตถุซึ่งนำมา จากกรุงศรีอยุธยา เมื่อปี ๑๓๗๘ คือ ๑.รอยพระพุทธบาท ๒.พระพุทธรูปปางนาคปรก ๓.เสาทิน (ศิลาจารึก) ซึ่งเป็นศิลาจารึกที่จารึกอักษรขอมและบาลี ซึ่งในปัจจุบันได้มีการสร้างอุโบสถและเจดีย์ขึ้นเพื่อประดิษฐานหลวงพ่อหยกขาว และหุ่นขี้ผึ้งรูปเหมือนของพระเกจิอาจารย์ชื่อดังทั่วประเทศ ไทย
๓๕.	ประเพณีแห่มาลัยเทศบาลตำบลฟ้าหยาด อำเภอมหาชนะชัย	วัฒนธรรม	ประเพณีที่จัดขึ้นเฉพาะที่บ้านฟ้าหยาด อ.มหาชนะชัย จัดขึ้นในวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๓ หรือก่อนวันมาฆบูชาเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการสักการบูชาพระพุทธเจ้าแทนดอกมณฑารพ ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นดอกไม้แห่งสรวงสวรรค์ ที่หล่นลงมายังโลกมนุษย์ โดยชาวบ้านจะนำข้าวตอกมาร้อยเป็นมาลัยแล้วแห่ไปถวายพระ ะ ซึ่งในปัจจุบันมีการประกวดมาลัยประเภทต่างๆของแต่ละชุมชน และยังเป็นประเพณีที่มีแห่งเดียวในประเทศไทย
๓๖.	แหล่งโบราณคดีบ้านบึงแก บ้านโนนแก ตำบลโนนแก อำเภอมหาชนะชัย	วัฒนธรรม	เป็นชุมชนโบราณเขตลุ่มแม่น้ำชี ภายในหมู่บ้านพบ โบราณวัตถุ คือ ๑.ใบเสมาหิน ๒.พระพุทธรูปหินทราย ๓.แท่นหินบด ๔.เศษภาชนะดินเผา ๕.หลักศิลาจารึก (โนนสัง) แต่ในปัจจุบันที่อยู่ในพื้นที่ยังคงเหลือแต่ใบเสมาหินและหลักศิลาจารึก ส่วนโบราณวัตถุอื่นถูกนำไปเก็บไว้ที่พิพิธภัณฑสถานจังหวัดอุบลราชธานี

ที่	แหล่งท่องเที่ยว และที่ตั้ง	ประเภท	คุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว
๓๗.	วัดพระธาตุบุญตา บ้านพระเสาร์หมู่ที่ ๑ ตำบลพระเสาร์ อำเภอ มหาชนะ ชัย	วัฒนธรรม	เดิมเป็นวัดร้างอายุ ๑๐๐๐ ปี มีอิฐ และศิลาแลงเก่ากลาง หนองน้ำซึ่งเป็นเสาไม้ตะเคียนฝังอยู่ใต้พื้นหนองน้ำ ปัจจุบัน บูรณะใหม่เป็นองค์พระธาตุบุญตาซึ่ง บรรจุพระธาตุของพระ อรหันต์ทั่วสารทิศและมีทองคำหนักประมาณ ๓๐ บาท รวม บรรจุไว้บนยอดพระธาตุเจดีย์ ณ บริเวณเดียวกันจะมี ศูนย์ อนุรักษ์สัตว์ป่าบ้านปากปึง มีสัตว์ ึ่งอาศัยอยู่บริเวณ นี้เป็นจำนวนมาก อด .พระเสาร์จึงสร้างลานปูน ศาลาที่ พักนักท่องเที่ยว ตั้งให้เป็นศูนย์อนุรักษ์สัตว์
๓๘.	พระธาตุกู่จาน บ้านกู่จาน ตำบลกู่ จาน อำเภอคำชะนอก แก้ว	วัฒนธรรม	สร้างขึ้นพุทธศตวรรษที่ ๑๒ หรือสมัยทวารวดี ตั้งอยู่ที่วัดกู่ จาน มีรูปทรงพระธาตุเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส ลักษณะ สถาปัตยกรรมแบบพระธาตุพนม เชื่อว่าเป็นที่บรรจุพระ บรมสารีริกธาตุขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชาว ตำบลกู่จาน อำเภอคำชะนอกแก้ว จะจัดงานนมัสการพระธาตุ ที่ยิ่งใหญ่ขึ้นเป็นประจำทุกปี ในช่วงวันมาฆบูชา (วันเพ็ญ เดือนสาม) บริเวณใกล้เคียงกันจะมี กู่บ้านจิว เป็น ๑ โบราณสถาน ซึ่งเป็นเทวสถานของขอมในยุคสมัยของพระ เจ้าชัยวรมันที่ ๗ สร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ ๑๘ แผนผัง อาคารประกอบด้วย ๑)ปราสาทพระประธาน ๒)บรรณาลัยหรือห้องสมุด และ ๓) สระน้ำ หรือ บาราย ตัวปราสาทมีแท่นฐานสี่เหลี่ยมรูป สี่เหลี่ยมผืนผ้า ด้านบนสลักเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสต่อกัน ๓ ช่อง เรียกว่าตรีมูรติ สร้างเพื่อตั้งเทวรูปเพื่อเคารพบูชา หรือ ที่เรียกว่ารัตนตรัยมหายาน และมีปูนปั้น ๑๒ นักษัตรียเฝ้า เทวาลัย
๓๙.	ดงเมืองเตย บ้านสงเปือย ตำบลสงเปือย อำเภอคำชะนอกแก้ว	วัฒนธรรม	ซากเมืองโบราณดงเมืองเตย มีลักษณะเป็นโบราณสถาน กำแพงเมือง มีสระน้ำคนดินล้อมรอบ เป็นชุมชนโบราณสมัย ทวารวดีที่ได้รับอิทธิพลของอารยธรรมในสมัย เจนละ พบ เศษภาชนะเครื่องปั้นดินเผาหลายยุค รวมทั้งเศษตะกรัน โลหะ ในอารยธรรมยุคสัมฤทธิ์ นอกจากนั้นยังพบหลักฐาน เป็นหินสลักรูปจำลองลักษณะเป็นกุกุวงโค้งรูปเกือกม้ามี อายุประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๑-๑๒

ที่	แหล่งท่องเที่ยว และที่ตั้ง	ประเภท	คุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว
๔๐.	พระธาตุโพนทัน บ้านโพนทัน หมู่ที่ ๑,๖,๘ ตำบลโพนทัน อำเภอคำเขื่อนแก้ว	วัฒนธรรม	พระธาตุโพนทันอยู่ในวัดบ้านโพน ซึ่งมีประวัติความเป็นมา ยาวนาน มีขนาดกว้าง ยาว ด้านละ ๘ เมตร สูงประมาณ ๒๓ เมตร เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองจากอดีตจนถึง ปัจจุบัน เมื่อปี พ.ศ.๒๔๘๕ ส่วนบนของพระธาตุได้พังลงมา ชาวบ้านได้ร่วมแรงร่วมใจกันบูรณะ ปฏิสังขรณ์พระธาตุ เพื่อเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางใจมาโดยตลอด และได้จัดงาน นมัสการพระธาตุเป็นประจำทุกปีในช่วงวันเพ็ญเดือนสาม หรือวันมาฆบูชา
๔๑.	พระธาตุฝุ่น บ้าน ทรายมูลหมู่ที่ ๓ ตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล	วัฒนธรรม	ตั้งอยู่ที่วัดพระธาตุฝุ่นเป็นพระธาตุเก่าแก่ สร้างปี พ.ศ. ใดไม่ มีหลักฐานองค์ พระธาตุเก่าได้ปรักหักพังลงจนเหลือเพียง กองอิฐสูงประมาณ ๔ ม.ฐานกว้าง ๔x๔ ม.ชื่อ " พระธาตุ ฝุ่น"เรียกตามโบราณวัตถุสำคัญที่ค้นพบในองค์พระธาตุซึ่งมี ลักษณะเป็นผงฝุ่นปัจจุบันได้ก่อสร้างพระธาตุองค์ใหม่ขึ้น แทนองค์เดิม เมื่อปี พ .ศ.๒๕๓๘ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก ของพระธาตุองค์เดิมฐานกว้าง ๔x๔ สูง ๑๖ ม.
๔๒.	วัดล้านขวด บ้านคู ลาด ตำบลคูลาด อำเภอทรายมูล	วัฒนธรรม	ตามประวัติเดิมสถานที่แห่งนี้เป็นเขตป่าสงวนหลวงปूरอดซึ่ง เป็นพระกรรมฐานได้จุดธูปมาสมถมัญฐานตรงพื้นที่นี้ ชาวบ้านจึงมารวมตัวกันตั้งเป็นวัดเริ่มก่อสร้างเมื่อ พ .ศ. ๒๕๓๑ ผู้ก่อสร้างคือพระครูวิเวกธรรมจาร (หลวงปूरอด)นำ ขวดมาก่อสร้างศาลาการเปรียญกุฏิ , อุโบสถ ,เมรุ
๔๓.	หอไตรวัดสระ ไตรนุ รักษ์ บ้านนาเวียง ตำบลนาเวียง อำเภอทรายมูล	วัฒนธรรม	สร้างขึ้นตรงช่วงรัชสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ.๑๙๑๙ -๒๐๓๑) เป็นหอไตรกลางน้ำ มีลักษณะ สถาปัตยกรรมแบบพม่า ก่อสร้างโดยช่างลาวที่อพยพเข้ามา ครั้งตั้งหมู่บ้าน ตัวอาคารก่อสร้างด้วยไม้ บ านประตู แกะสลักลวดลายสวยงาม เป็นที่เก็บพระไตรปิฎกและ โบราณวัตถุที่สำคัญ เช่น พระเสียงหายปางมารวิชัย , พระ สลักจากนอแรดและจากงาช้าง
๔๔.	โบสถ์ไม้ที่ใหญ่ที่สุด ในประเทศไทยบ้าน ซ่งแย้ บ้านซ่งแย้ ตำบลคำเตย อำเภอไทยเจริญ	วัฒนธรรม	เป็นโบสถ์ไม้ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ใช้ประกอบพิธีทาง ศาสนาคริสต์ของชุมชน และประกอบพิธีแต่งงานในวันวา เลนไทน์ของทุกปีของคู่บ่าวสาวที่นับถือศาสนาคริสต์ นับว่า เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอันดับ ๑ ที่สำคัญของอำเภอไทยเจริญ (วัดอัครเทวดามิคาแอล) ในช่วงวันวาเลนไทน์ (๑๔ กุมภาพันธ์ ของทุกปี) ที่โบสถ์คริสต์บ้านซ่งแย้ ตำบลคำเตย อำเภอไทยเจริญ จะจัดพิธีสมรสหมั้นแบบคาทอลิกให้กับคู่ บ่าวสาว

ที่	แหล่งท่องเที่ยว และที่ตั้ง	ประเภท	คุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว
			ที่ปรารถนาจะใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน โดยการจัดพิธีดังกล่าวจัดขึ้นอย่างสมเกียรติของคู่บ่าวสาวและแขกเหรื่อที่มาร่วมงาน มีขบวนแห่ขันหมาก พิธีมีสาธุชาขอพระคุณพิธีสมรสแบบคาทอลิก พิธีอวยพร และการแสดงศิลปวัฒนธรรมเพื่อแสดงความยินดีกับคู่สมรส
๔๕.	วัดไทยเจริญ หรือวัดป่าเทวัญกุยกอบ บ้านคำเตย ตำบลไทยเจริญ อำเภอไทยเจริญ	วัฒนธรรม	ภายในวัดมีลอยพระพุทธรูปจำลอง ซึ่งส มัยก่อนได้มีคนมาพบเห็นจึงทำที่มุงหลังคาไว้ จากนั้นก็ได้ก่อตั้งวัดป่ากุยกอบหรือวัดไทยเจริญ ขึ้นในภายหลัง เพื่อเป็นวัดประจำอำเภอไทยเจริญ นอกจากนี้ มีลานหินที่สวยงาม ชาวบ้านเรียกว่าลานลั่นทม สงบเงียบ เหมาะนั่งชมปลาในสระน้ำขนาดใหญ่ด้วย
๔๖.	โบราณสถานดอนธาตุ บ้านผิ่ววน หมู่ที่ ๕ ตำบลค้อวัง อำเภอค้อวัง	วัฒนธรรม	เป็นวัดเก่าสมัยทราวดี ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้านสมัยโบราณ ในตำบลเดียวกันจะมีโบเสมาหินทรายวัดบ้านเปาะ หมู่ที่ ๖ ตำบล สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๒๐๕ - ๒๒๑๕ เจ้าสีวิลาศ และเจ้าหาแม่อกผุสดี อุบาสิกาศรีพ ร้อมด้วยบุตรและหลานได้สร้างพระเจดีย์และพระพุทธรูปบรรจุเจดีย์ไว้ฝ่ายสงฆ์ มีหลวงพ่อศรีปุสโต เป็นประธาน สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๒๑๕ ปีไก่ (ระกา) ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ หลักฐานได้จากหนังสือโบราณและจารึกไว้ที่ฐานพระพุทธรูปคร่าวชุดพบ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ รวมเวลา ๓๒๓ ปี และได้พบไหโบราณ, โบเสมาหินทราย

๓.๒) งานประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์การท่องเที่ยว คือ งานประเพณีบั้งไฟ งานแห่มาลัย

๓.๓) ผู้มาเยี่ยมชมเยือนและท่องเที่ยว ปี ๒๕๕๓

- จำนวนผู้มาเยี่ยมชมเยือน ประมาณ ๔๕๔,๕๐๗ คน โดยเป็น ชาวไทย ๔๔๕,๘๐๐ คน ชาวต่างประเทศ ๘,๗๐๗ คน แยกเป็น

(๑) จำนวนนักท่องเที่ยว (พักค้างคืน) ชาวไทย ๒๓๗,๐๙๓ คน ชาวต่างประเทศ ๖,๗๔๘ คน

(๒) จำนวนนักท่องเที่ยว (ไม่พักค้างคืน) ชาวไทย ๒๐๘,๗๐๗ คน ชาวต่างประเทศ ๑,๙๕๙ คน

จำนวนนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะชาวต่างประเทศมีน้อยมาก โดยนักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ๔๑๗ บาท/คน/วัน ส่วนนักท่องเที่ยว มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ๒๑๕ บาท / คน /วัน

สรุปสถานการณ์ในด้านเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐาน จุดแข็ง มีการผลิตข้าวหอมมะลิจำนวนมาก ผลิตภัณฑ์ชุมชนหลากหลาย เครือข่ายถนนเพียงพอ มีแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ส่วนจุดอ่อน ขาดน้ำเพื่อการเกษตรและมีพื้นที่ชลประทานน้อย ผลผลิตต่ำ ราคาของผลผลิตด้านการเกษตรไม่แน่นอน

การปศุสัตว์ และประมงยังมีน้อย ถนนชำรุดหลายสาย พื้นที่บางแห่งประสบปัญหาอุทกภัย/ ภัยแล้ง
ซ้ำซาก แหล่งท่องเที่ยวมีขนาดเล็กแต่ละแหล่งตั้งอยู่ไกลกันและไม่โดดเด่น

๕. สถานการณ์ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

๕.๑ การศึกษา

จังหวัดยโสธร จัดการศึกษาทั้ง ๒ รูปแบบ คือ การศึกษาในโรงเรียนและนอกโรงเรียน
จำแนกดังนี้

๕.๑.๑ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

- ๑) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน
๔๐๘ โรงเรียน นักเรียน จำนวน ๗๐,๗๒๖ คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๕,๐๕๘ คน
- ๒) สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จำนวน ๓ แห่ง นักเรียน/นักศึกษา จำนวน
๕,๗๙๐ คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๓๙๕ คน
- ๓) สถานศึกษาสังกัดอุดมศึกษา จำนวน ๑ แห่ง นักเรียน/นักศึกษา จำนวน
๑,๗๗๕ คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๓๔ คน
- ๔) สถานศึกษาสังกัดเอกชน จำนวน ๒๓ แห่ง นักเรียน/นักศึกษา จำนวน
๘,๕๔๒ คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๒๓๙ คน
- ๕) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (กศน.) จำนวน ๙ ศูนย์
นักเรียน/ศึกษา ๑๐,๘๘๐ คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๑๘๐ คน

๕.๑.๒ สังกัดหน่วยงานอื่น

- ๑) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน ๑ แห่ง
นักเรียน/นักศึกษา จำนวน ๑,๕๘๔ รูป/ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๗๙ รูป/คน
- ๒) สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๗ แห่ง
  - องค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร จำนวน ๓ แห่ง นักเรียน/ศึกษา
๖๔๔ คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๒๙ คน
  - เทศบาลเมืองยโสธร จำนวน ๔ แห่ง ๑ ศูนย์ นักเรียน/ศึกษา ๔,๑๔๙ คน
ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๑๕๔ คน

๕.๒ ศาสนา วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาชาวบ้าน

- ๑) วัด มีวัด ๖๐๑ วัด สำนักสงฆ์ ๒๑๕ แห่ง พระสงฆ์ ๒,๘๘๐ รูป มีผู้นับถือศาสนาพุทธ
ร้อยละ ๙๙
- ๒) โบสถ์คริสต์ ๒๘ แห่ง มัสยิด ๑ แห่ง
- ๓) วัฒนธรรมประเพณีแบบชาวอีสาน โดยมีงานประเพณีบั้งไฟเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด
ยโสธร เป็นงานระดับนานาชาติ ในเขตเทศบาลเมืองยโสธร จัดในวันเสาร์-อาทิตย์ สัปดาห์ที่ ๒
ของเดือนพฤษภาคมทุกปี งานแห่มาลัยจัดในช่วงวันมาฆบูชาของทุกปี
- ๔) จังหวัดมีปราชญ์ชาวบ้านและมีภูมิปัญญาชาวบ้านหลากหลาย ทั้งด้านเศรษฐกิจ (กลุ่มทำ
นาข้าวอินทรีย์) สังคม วัฒนธรรมประเพณี สามารถช่วยถ่ายทอดการพัฒนาเพื่อเพิ่มรายได้และคุณภาพ
ชีวิตที่ดีได้เป็นอย่างมาก

๕.๓ การสาธารณสุข

จังหวัดยโสธร มีโรงพยาบาลของรัฐ จำนวน ๙ แห่ง แยกเป็นโรงพยาบาลระดับจังหวัด ๑ แห่ง โรงพยาบาลชุมชนระดับอำเภอ ๘ แห่ง มีเตียงรวม ๖๒๐ เตียง มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ๑๑๒ แห่ง และคลินิกทุกประเภท ๘๕ แห่ง นอกจากนี้ยังมีโรงพยาบาลของเอกชน ๒ แห่ง

อำเภอ	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (แห่ง)	โรงพยาบาล		ประเภทคลินิก					
		แห่ง	จำนวนเตียง	เวชกรรม	เวชกรรมเฉพาะทาง	การพยาบาล	ทันตกรรม	แพทย์แผนไทย	แพทย์แผนไทยประยุกต์
เมืองยโสธร	๒๑	๑	๓๗๐	๒๓	๗	๑๓	๘	๑	-
ทรายมูล	๙	๑	๓๐	-	-	๔	-	-	-
กุฉินชัย	๑๓	๑	๓๐	๑	-	๑	-	-	-
คำเขื่อนแก้ว	๑๖	๑	๓๐	๔	-	๘	-	-	-
ป่าติ้ว	๗	๑	๓๐	๑	-	๑	-	-	-
มหาชนะชัย	๑๖	๑	๓๐	๑	-	-	-	-	-
ค้อวัง	๖	๑	๓๐	-	-	๑	-	-	-
เลิงนกทา	๑๘	๑	๖๐	๒	-	๕	๑	๑	-
ไทยเจริญ	๖	๑	๑๐	-	-	๒	-	-	-
รวม	๑๑๒	๙	๖๒๐	๓๒	๗	๓๕	๙	๒	-

บุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุข มีแพทย์ ๖๖ คน ทันตแพทย์ ๓๒ คน เภสัชกร ๕๑ คน พยาบาลวิชาชีพ ๖๙๐ คน นักวิชาการสาธารณสุข ๑๘๗ คน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ๓๓๖ คน รวม ๑,๓๗๒ คน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ๑๐,๕๑๐ คน เปรียบเทียบอัตราแพทย์ : ประชากร เฉลี่ย ๑ : ๘,๑๖๔ , ทันตแพทย์ : ประชากร เฉลี่ย ๑ : ๑๖,๘๓๙ , เภสัชกร : ประชากร เฉลี่ย ๑ : ๑๐,๕๖๕ , พยาบาลวิชาชีพ : ประชากร เฉลี่ย ๑ : ๗๘๑

ประเภทบุคลากร	สถานที่ปฏิบัติงาน					สัดส่วนต่อประชากร (จ.ยโสธร)	สัดส่วนต่อประชากร (ประเทศ)
	สสจ.	รพท.	รพช.	รพ.สต.	รวม		
แพทย์	๑	๓๗	๒๘	-	๖๖	๑ : ๘,๑๖๔	๑ : ๒,๗๗๘
ทันตแพทย์	๒	๙	๒๑	-	๓๒	๑ : ๑๖,๘๓๙	๑ : ๑๓,๕๒๕
เภสัชกร	๗	๒๒	๒๑	๑	๕๑	๑ : ๑๐,๕๖๕	๑ : ๗,๓๔๘
พยาบาลวิชาชีพ	๔	๒๘๖	๒๔๒	๑๕๘	๖๙๐	๑ : ๗๘๑	๑ : ๕๙๗
นวก.สช.	๔๖	๘	๒๐	๑๒๓	๑๙๗	๑ : ๒,๗๓๕	-
จนท.อื่น ๆ	๔๒	๙๕	๑๑๕	๘๔	๓๓๖	๑ : ๑,๖๐๔	-

จังหวัดยโสธร มีแนวโน้มอัตราการเกิดของประชากรลดลง แต่มีอัตราการตายของประชากรเพิ่มขึ้น สำหรับสาเหตุการป่วยของผู้มารับบริการผู้ป่วยนอกของสถานบริการของรัฐทุกแห่ง ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ – ๒๕๕๕ พบว่า มีการป่วยด้วยโรคระบบหายใจมากที่สุด รองลงมาคือโรคเกี่ยวกับต่อมไทรอยด์ สาเหตุการป่วยของผู้ป่วยในของสถานบริการของรัฐทุกแห่ง ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ – ๒๕๕๕ พบว่า เป็นผู้ป่วยเกี่ยวกับโรคต่อมไทรอยด์มากที่สุด รองลงมาคือความดันโลหิตสูง

สาเหตุการตาย ประชาชนในจังหวัดยโสธรมีสาเหตุการตายจากการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อมากที่สุด จากข้อมูลย้อนหลัง ๔ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๕ พบว่า มีสาเหตุการตายจากโรคมะเร็งและโรคหลอดเลือดดำมากที่สุด รองลงมาคืออุบัติเหตุจากทางจราจร และอุบัติเหตุอื่น ๆ ภาวะติดเชื่อในร่างกาย โรคไตและไตวาย ตามลำดับ

๕.๔ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

จังหวัดยโสธรมีการป้องกันการเกิดอาชญากรรมอย่างเข้มงวด แต่ก็มีเกิดขึ้นตามภาวะสังคมแต่มีไม่มาก อยู่ในอัตราที่ควบคุมได้โดยในการจับกุมผู้กระทำความผิดคดีอาญาสำคัญ จังหวัดยโสธรโดยตำรวจภูธรจังหวัดสามารถจับกุมได้สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด เช่น กลุ่มที่ ๑ คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญมีเกณฑ์ต้องจับกุมได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๔๕ ในปี ๒๕๕๔ จับได้ร้อยละ ๘๓ กลุ่มที่ ๒ คดีชีวิตร่างกายและเพศ มีเกณฑ์ร้อยละ ๖๐ จับกุมได้ร้อยละ ๘๖ ดังตารางการจับกุม ดังนี้

กลุ่มที่	กลุ่มประเภทความผิด	เกณฑ์จับได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ	ปี ๒๕๕๒		ปี ๒๕๕๓		ปี ๒๕๕๔		ปี ๒๕๕๕	
			เกิด	จับ	เกิด	จับ	เกิด	จับ	เกิด	จับ
๑.	คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ	๔๕	๙	๘	๑๘	๑๖	๑๒	๑๐	๔	๔
๒.	คดีชีวิตร่างกายและเพศ	๖๐	๑๑๐	๑๐๑	๑๓๕	๑๒๓	๑๑๒	๑๐๕	๖๙	๖๐
๓.	คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์	๕๘	๘๔	๖๙	๑๕๔	๑๑๘	๑๑๗	๑๐๓	๖๗	๕๔
๔.	คดีที่น่าสนใจ	-	๕๑	๔๔	๑๐๘	๖๕	๗๒	๕๑	๔๗	๓๑
๕.	คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	-	๑,๖๓๕	๒,๕๒๔	๒,๒๘๙	๓,๒๕๒	๓,๓๓๓	๔,๐๕๕	๑,๗๗๐	๒,๑๕๑

หมายเหตุ ปี ๒๕๕๕ ข้อมูลตั้งแต่ ม.ค. – ก.ค. ๕๕

ด้านกำลังพล มีข้าราชการตำรวจ จำนวน ๑,๐๑๗ คน เทียบอัตราตำรวจ : ประชากรเฉลี่ย ๑ : ๕๒๕.๖๐ อยู่ในอัตราต่ำ ซึ่งทุกภาคส่วนจะต้องช่วยกัน ฝ่ายปกครองจะต้องสนับสนุนการป้องกัน และรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนระมัดระวังการเกิดอาชญากรรม

๕.๕ แรงงาน

จังหวัดยโสธรมีประชากรวัยแรงงาน (๑๖ - ๖๐ ปี) จำนวน ๓๗๓,๐๔๑ คน อยู่ในภาคเกษตร อยู่ในภาคเกษตร ร้อยละ ๖๐ และอยู่ในภาคเป็นผู้รับจ้างร้อยละ ๒๕ และภาคอื่น ๆ ร้อยละ ๑๕ ในแต่ละปีมีการอพยพแรงงานหลังฤดูการเก็บเกี่ยว ประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ คนเศษ ซึ่งถือว่ามีจำนวนมากเพื่อไปรับจ้างในเมืองใหญ่ แต่ในปลายปี ๒๕๕๑ ถึงต้นปี ๒๕๕๒ เกิดภาวะวิกฤติเศรษฐกิจทั่วโลก

ทำให้สถานประกอบการเลิกกิจการหรือไม่เลิกแต่ก็ลดจำนวนแรงงาน ทำให้เกิดการว่างงานเพิ่มขึ้น ผู้จบการศึกษา ก็ไม่มีสถานประกอบการว่าจ้างจึงเกิดการว่างงานมากขึ้น ดังนั้น ในช่วงปี ๒๕๕๒-๒๕๕๔ จะมีการว่างงานจำนวนมาก จะต้องมาประกอบอาชีพการเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตาม แม้จะมีแรงงานมากแต่แรงงานส่วนมากยังขาดทักษะและวินัย เช่น เมื่อถึงงานเทศกาลใหญ่ เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ มักจะกลับบ้านกันหมด

๕.๖ ภาระหนี้สิน

มีจำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้สินในระบบและนอกระบบ ๑๐๘,๗๐๐ ครัวเรือน เฉลี่ยครัวเรือนละ ๗๘,๗๖๖ บาท และจากข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๕๔ ที่สำรวจได้ ๙๓,๒๒๓ ครัวเรือน พบว่ามีรายรับจากบัญชีครัวเรือน ๒๔,๒๖๘.๘๘ บาท ต่อคนต่อปี รายจ่ายจากบัญชีครัวเรือน ๑๑๘,๘๓๔.๒๓ บาทต่อคนต่อปี หนี้สินจากบัญชีครัวเรือน ๙,๗๕๑.๖๓ บาทต่อคนต่อปี และเงินออมจากบัญชีครัวเรือน ๕,๑๔๑.๗๕ บาทต่อคนต่อปี จากตัวเลขดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีรายจ่ายมากและมีหนี้สิน ทั้งนี้ ส่วนหนึ่ง เพราะประสบปัญหาต้นทุนการผลิตที่สูง ผลผลิตยังมีอัตราต่ำ การจำหน่ายผลผลิตได้ราคาต่ำ , ความฟุ่มเฟือยตามกระแสวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปเป็นวัตถุนิยมจากต่างประเทศไม่ทำบัญชีครัวเรือนเพื่อวิเคราะห์การใช้จ่ายฯ ซึ่งจะต้องแก้ไขปัญหาเหล่านี้้อย่างเป็นรูปธรรม

๕.๗ ภาวะสังคมความมั่นคงของมนุษย์ : ผู้ด้อยโอกาส

ตามแผนพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ของจังหวัด ได้สรุปว่า มีกลุ่มเป้าหมายที่พบว่ามีปัญหา

๑. ปัญหาเด็กและเยาวชน (อายุ ๐ - ๒๕ ปี)

- ประเด็นปัญหาที่พบอันดับ ๑ ได้แก่ปัญหาเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม และพบเห็นได้ในที่สาธารณะ ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่และติดสารเสพติดร้ายแรง เช่น ยาบ้า ยาอี สารระเหย กัญชา ติดเกมส์และเล่นการพนันต่างๆ มั่วสุมและทำความรำคาญให้กับชาวบ้าน และมีพฤติกรรมทางเพศ

- ประเด็นปัญหาที่พบอันดับ ๒ ได้แก่ปัญหาเยาวชนในครอบครัวยากจนที่ไม่มีทุนการศึกษาต่อ

- ประเด็นปัญหาที่พบอันดับ ๓ ได้แก่ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง เด็กที่พ่อแม่ทอดทิ้งให้อยู่กับญาติหรือบุคคลอื่น เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา เช่น ผู้รับจ้างเลี้ยง โดยพ่อแม่ไม่ให้การเลี้ยงดูเอาใจใส่ในเรื่องอาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า ยารักษาโรค การศึกษา หรือการสูญเสียเงินทองค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูเด็ก

๒. ปัญหาผู้สูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป)

- ประเด็นปัญหาที่พบอันดับ ๑ ได้แก่ปัญหาผู้สูงอายุที่ยังไม่ได้ไปแจ้งจดทะเบียนเพื่อรับเบี้ยยังชีพได้ตามกำหนดและมีเอกสารหลักฐานครบถ้วน

- ประเด็นปัญหาที่พบอันดับ ๒ ได้แก่ปัญหาผู้สูงอายุที่ยากจนและมีภาระต้องเลี้ยงดูบุตรหลาน

- ประเด็นปัญหาที่พบอันดับ ๓ ได้แก่ปัญหาผู้สูงอายุช่วยเหลือตัวเองไม่ได้และสมควรได้แก่ผู้สูงอายุอยู่ตามลำพังและไม่มีผู้ดูแล

๓. ปัญหาคนพิการ

- ประเด็นปัญหาที่พบอันดับ ๑ ได้แก่ปัญหาคนพิการที่ยังไม่ได้รับความช่วยเหลือทั้งที่จดทะเบียนแล้วและยังไม่ได้จดทะเบียน

- ประเด็นปัญหาที่พบอันดับ ๒ ได้แก่ปัญหาคนพิการที่ยังไม่ได้รับการจดทะเบียน

- ประเด็นปัญหาที่พบอันดับ ๓ ได้แก่ปัญหาคนพิการที่ถูกทอดทิ้งไม่ได้รับความเอาใจใส่จากครอบครัว

๔. ปัญหาครอบครัว

- ประเด็นปัญหาที่พบอันดับ ๑ ได้แก่ปัญหาครอบครัวหย่าร้าง/เลิกกัน ไม่อยู่ด้วยกันฉันท์สามีภรรยา

- ประเด็นปัญหาที่พบอันดับ ๒ ได้แก่ปัญหาครอบครัวที่มีบุตรหลานประพฤติตัวไม่เหมาะสมและพบเห็นได้ในที่สาธารณะ เช่น ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่ ดิตสารเสพติดร้ายแรง เช่น ยาบ้า ยาอี สารระเหย กัญชา ดิตเกมส์และเล่นการพนันต่างๆ มั่วสุมและทำความรำคาญให้กับชาวบ้าน และมีพฤติกรรมทางเพศ

- ประเด็นปัญหาที่พบอันดับ ๓ ได้แก่ปัญหาครอบครัวที่มีหัวหน้าครอบครัวประพฤติตัวไม่เหมาะสม

๕. ปัญหาสตรี (อายุ ๒๕ ปี ขึ้นไป ถึง ๖๐ ปี)

- ประเด็นปัญหาที่พบอันดับ ๑ ได้แก่ปัญหาสตรีหม้ายที่ต้องเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพัง
- ประเด็นปัญหาที่พบอันดับ ๒ ได้แก่ปัญหาสตรีที่ถูกทำร้ายร่างกายจิตใจ
- ประเด็นปัญหาที่พบอันดับ ๓ ได้แก่ปัญหาสตรีที่ถูกละเมิดทางเพศ

๖. ปัญหาแรงงาน

- ประเด็นปัญหาที่พบอันดับ ๑ ได้แก่ปัญหาคนที่ถูกเลิกจ้างและว่างงานไม่มีรายได้
- ประเด็นปัญหาที่พบอันดับ ๒ ได้แก่ปัญหาแรงงานต่างด้าวในท้องถิ่นที่จดทะเบียนแล้ว
- ประเด็นปัญหาที่พบอันดับ ๓ ได้แก่ปัญหาครอบครัวแรงงานต่างด้าวในท้องถิ่น

๕.๘ คุณภาพชีวิตตามข้อมูล กชช. ๒ ค และข้อมูล จปฐ.

สภาพปัญหาคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชน

จากการสำรวจข้อมูล กชช.๒ ค ปี ๒๕๕๔ (ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน) จำนวน ๓๑ ตัวชี้วัด และตามข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๕๔ จำนวน ๔๒ ตัวชี้วัด สรุปสภาพปัญหาคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชนเป็นจำนวนหมู่บ้านและจำนวนครัวเรือน ดังนี้

๕.๘.๑ การสำรวจข้อมูล กชช. ๒ ค ปี ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นการสำรวจข้อมูลการพัฒนาและสภาพปัญหาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับหมู่บ้าน ในจำนวน ๘๘๕ หมู่บ้านที่สำรวจ มีจำนวน ๓๑ ตัวชี้วัด พบว่าไม่มีหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ ๑ (บ้านพัฒนาแล้ว) แต่อย่างไร (ตัวชี้วัด ตกเกณฑ์ ๑๑-๓๑ ตัวชี้วัด) มีหมู่บ้านที่เร่งรัดพัฒนาอันดับ ๒ (บ้านพัฒนาปานกลาง) จำนวน ๘๒ หมู่บ้าน (ตัวชี้วัดตกเกณฑ์ ๖-๑๐ ตัวชี้วัด) และหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ ๓ (บ้านพัฒนาก้าวหน้า) จำนวน ๘๐๓ หมู่บ้าน (ตัวชี้วัดตกเกณฑ์ ๐-๕ ตัวชี้วัด)

โดยปัญหา (ตัวชี้วัด) ที่หมู่บ้านมีปัญหา / ตกเกณฑ์จำนวนมาก ได้แก่

๑) ปัญหาด้านสุขภาพขาดการแข่งขันการกีฬา / ออกกำลังกาย

จำนวน ๔๐๒ หมู่บ้าน

๒) ปัญหาการเรียนรู้โดยชุมชน จำนวน ๓๗๘ หมู่บ้าน

๓) ปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชุมชน จำนวน ๒๘๑ หมู่บ้าน

๔) ปัญหาคุณภาพของดิน จำนวน ๒๘๑ หมู่บ้าน

๕) ปัญหาผลผลิตจากการทำเกษตรอื่น ๆ จำนวน ๑๐๐ หมู่บ้าน

๖) ปัญหาการได้รับการศึกษา (ต่อ) ๑๐๑ หมู่บ้าน

๗) ปัญหาหน้าเพื่อการเกษตร จำนวน ๑๕๑ หมู่บ้าน ส่วนหมู่บ้านมี
ปัญหาน้ำกิน มีจำนวน ๑๗ หมู่บ้าน และมีปัญหาน้ำใช้ มีจำนวน ๑๘ หมู่บ้าน

๕.๘.๒ การสำรวจข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นการสำรวจข้อมูลการพัฒนา
และปัญหาคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชนในระดับครัวเรือน ในจำนวน ๙๓.๒๒๓ ครัวเรือน
มีจำนวน ๔๒ ตัวชี้วัด พบว่ามีตัวชี้วัดที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ๑๔ ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่มีครัวเรือนตกเกณฑ์
จำนวนมาก ได้แก่

๑) ปัญหาครัวเรือนได้กินอาหารไม่ถูกสุขลักษณะ จำนวน ๔,๗๕๘
ครัวเรือน

๒) ปัญหาครัวเรือนไม่มีความรู้การใช้ยาอย่างถูกต้องเหมาะสม
จำนวน ๖๘๐ ครัวเรือน

๓) ปัญหาคนในครัวเรือนติดสุรา จำนวน ๕๖๔ ครัวเรือน

๔) ปัญหาครัวเรือนถูกรบกวนจากมลพิษ จำนวน ๒๖๗ ครัวเรือน
สำหรับในเรื่องมีรายได้เฉลี่ยของประชาชนพบว่า มีรายได้เฉลี่ย
๔๘,๗๑๓.๖๓ บาท ต่อคนต่อปี ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๒๓,๐๐๐ บาทต่อปี / คน
มีจำนวน ๙๒,๙๘๑ ครัวเรือน หรือร้อยละ ๙๙.๒๙ ของจำนวนครัวเรือนที่สำรวจทั้งหมด และ
ครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ (ต่ำกว่า ๒๓,๐๐๐ บาทต่อคนต่อปี) มีจำนวน ๒๔๒ ครัวเรือน หรือร้อยละ ๐.๗๑
ส่วนครัวเรือนที่ไม่มีน้ำสะอาดดื่มเพียงพอตลอดปี จำนวน ๔๖ ครัวเรือน และครัวเรือนที่ไม่มีน้ำใช้
เพียงพอตลอดปี จำนวน ๑๕ ครัวเรือน

สรุปสถานการณ์ในด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

จุดแข็ง มีสถานศึกษาเพียงพอ บุคลากรในพื้นที่มีภูมิปัญญาหลากหลาย สถานบริการ
สาธารณสุขมีเพียงพอ สังคมมีความสงบ มีแรงงานจำนวนมาก มีโครงสร้างพื้นฐานอำนวยความสะดวก
มีน้ำกินน้ำใช้เพียงพอ ส่วน**จุดอ่อน** ประชาชนขาดการศึกษาต่อเนื่อง คุณภาพการศึกษาในระบบยังต่ำ
กว่าเกณฑ์มาตรฐานระดับประเทศ บุคลากรทางการแพทย์ / สาธารณสุขมีน้อย ประชาชนมีพฤติกรรม
สุขภาพอนามัยไม่ดี มีโรคสำคัญแพร่ระบาด คุณภาพชีวิตตามเกณฑ์ จปฐ. ตกเกณฑ์หลายตัวชี้วัด
มีครัวเรือนยากจนที่มีรายได้ต่ำกว่า ๒๓,๐๐๐ บาทต่อคนต่อปี จำนวน ๒๔๒ ครัวเรือน ประชาชน
มีหนี้สินมาก มีการอพยพแรงงานมาก แรงงานขาดทักษะและวินัย ปัญหาสตรีและเด็ก คนพิการ
มีผู้สูงอายุมากขึ้นเป็นภาระต้องดูแล

๖. สถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๖.๑ ทรัพยากรธรรมชาติ

ในเขตจังหวัดยโสธรมีแม่น้ำ ลำธารสายสำคัญ ได้แก่

(๑) แม่น้ำชี มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาพังเหยในเขตจังหวัดชัยภูมิ ไหลผ่าน
จังหวัดชัยภูมิ ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด ยโสธร และไหลลงสู่มหาน้ำมูลที่จังหวัด
อุบลราชธานี ในเขตจังหวัดยโสธรไหลผ่านด้านทิศตะวันตกเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างจังหวัดยโสธรกับ
จังหวัดร้อยเอ็ดโดยไหลผ่านอำเภอเมืองยโสธร อำเภอมหาชนะชัย และอำเภอก้อวัง ความยาวเฉพาะ
ช่วงที่ไหลผ่านจังหวัดยโสธร มีความยาว ๑๑๐ กิโลเมตร มีน้ำไหลตลอดปี มีปริมาณน้ำท่าเฉลี่ย ๘,๐๓๕
ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ปริมาณน้ำที่กักเก็บได้เฉลี่ย ๔,๑๗๙ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ปริมาณน้ำท่าเหลือ
เฉลี่ย ๓,๘๕๖ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี

(๒) ลำน้ำยัง มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาภูพานในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ไหลผ่านจังหวัดร้อยเอ็ดและจังหวัดยโสธร ในเขตจังหวัดยโสธรไหลผ่านอำเภอเมืองยโสธร และไหลลงสู่แม่น้ำชีในเขตอำเภอเมืองยโสธร เฉพาะช่วงที่ไหลผ่านจังหวัดยโสธรมีความยาว ๓๖ กิโลเมตร

(๓) ลำเซบาย มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาภูพาน ตามแนวรอยต่อระหว่างเขตจังหวัดยโสธรกับจังหวัดมุกดาหาร ไหลผ่านอำเภอลำดวน อำเภอยางชุมน้อย อำเภอป่าดัว และอำเภอคำเขื่อนแก้ว และไหลลงสู่แม่น้ำชีในเขตจังหวัดอุบลราชธานี มีความยาวรวม ๑๒๕ กิโลเมตร

(๔) ลำโพธิ์หรือห้วยโพธิ์ มีต้นกำเนิดจากภูเก้า ภูเก็ง ภูด่านอีโต้ ตามแนวรอยต่อระหว่างจังหวัดยโสธรกับจังหวัดร้อยเอ็ด (อำเภอหนองพอก) ไหลผ่านอำเภอลำดวน อำเภออุทุมพรพิสัย และอำเภอป่าดัว และไหลลงสู่ลำเซบายที่อำเภอคำเขื่อนแก้ว มีความยาวรวม ๑๐๐ กิโลเมตร

๒) ป่าไม้ จังหวัดยโสธร มีพื้นที่ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติทั้งสิ้น จำนวน ๒๗ ป่า เนื้อที่ ๗๑๒,๘๒๒ ไร่ ปัจจุบัน กรมป่าไม้ได้ส่งมอบพื้นที่เสื่อมโทรมให้สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นำไปปฏิรูปให้เกษตรกรทั้งสิ้น ๕๐๙,๔๐๕ ไร่ และมีพื้นที่กันคืนให้กรมป่าไม้เนื่องจากสภาพยังคงเป็นป่าแปลงเล็กแปลงน้อย จำนวน ๒๔๑ แปลง เนื้อที่ ๓๘,๕๔๔ ไร่ คงเหลือพื้นที่ป่าที่จะดูแลรักษาจำนวน ๒๙๗,๔๑๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔๓ (เป็นพื้นที่ Zone C จำนวน ๑๑๔,๗๑๓ ไร่) จากสถิติกรมป่าไม้ ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ เหลือพื้นที่ป่า จำนวน ๒๗๒,๗๒๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๔๙ ของพื้นที่จังหวัด และมีอุทยานแห่งชาติอยู่ ๑ แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว อยู่ในท้องที่อำเภอลำดวน จังหวัดยโสธร เนื้อที่ ๔๒,๕๐๐ ไร่ ซึ่งประกาศทับซ้อนกับป่าสงวนแห่งชาติป่าดงบังอี ในรอบ ๕ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) คดีป่าไม้ เฉลี่ย ๔๐ คดี/ปี พื้นที่ถูกบุกรุกเฉลี่ย ๑๔๕-๒-๕๘ ไร่/ปี มีไฟป่าเกิดขึ้นเฉลี่ย ๑๔ ครั้ง/ปี พื้นที่เสียหาย เฉลี่ย ๒๓๑ ไร่/ปี

๓) ลักษณะของดิน พื้นที่ในจังหวัดยโสธร มีลักษณะต่างๆ โดยเป็นดินปนทราย ๓๐๖,๘๘๙ ไร่ หรือร้อยละ ๑๑.๗๙ ของพื้นที่จังหวัด ดินเค็ม (ปานกลางและน้อย) ๑๔๐,๒๕๕ ไร่ หรือร้อยละ ๕.๓๙ เป็นดินดินปนกรวดและดินภูเขา ๖๘,๑๑๗ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๖๒ และตามข้อมูล กชช. ๒๐. มีจำนวนหมู่บ้านที่มีปัญหาคุณภาพดิน ระดับมาก จำนวน ๒๗๐ หมู่บ้าน ระดับปานกลาง ๒๔๑ หมู่บ้าน รวมเป็น ๕๑๑ หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๗๔ ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด ถือว่ามีปัญหาเรื่องคุณภาพดินค่อนข้างมาก

๖.๒ คุณภาพสิ่งแวดล้อม

๑) คุณภาพน้ำและปริมาณน้ำเสีย

ในพื้นที่ชุมชนหนาแน่นในทุกเขตเทศบาลเมืองยโสธรและเทศบาลตำบลทุกแห่ง และอบต. บางแห่ง มีน้ำเสียจากบ้านเรือนและสถานประกอบการต่าง ๆ สำหรับแหล่งน้ำในพื้นที่ไร่นามีลักษณะเสื่อมโทรมและน้ำเสียจาการทิ้งขยะเศษวัสดุเหลือใช้ลงสู่แหล่งน้ำ การที่น้ำฝนและกระแสน้ำชะล้างผิวดินที่มีสารพิษ/สารเคมีตกค้างลงสู่แหล่งน้ำ เกษตรกรชำระล้างเครื่องมือในการฉีดสารเคมีลงสู่แหล่งน้ำ

การจัดการน้ำเสีย ในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองยโสธร มีระบบบำบัดน้ำเสีย ส่วนในพื้นที่ชุมชนเทศบาลตำบลต่าง ๆ ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย สำหรับแหล่งน้ำในไร่นามีสารพิษจากสารเคมีจากการเพาะปลูกข้าว / พืชไร่และพืชผัก และยาปราบศัตรูพืชเป็นตัวก่อให้เกิดน้ำเสีย ในอนาคตจะมีปัญหาน้ำเสียมากขึ้นได้ ต้องรณรงค์ให้เกษตรกรปลูกข้าว / พืชไร่ และพืชผักปลอดสารพิษ

๒) ปริมาณขยะและกากของเสีย

ในพื้นที่เทศบาลเมืองยโสธร มีปริมาณขยะเฉลี่ย ๒๕ ตันต่อวัน ในเขตเทศบาลตำบล ๕-๑๐ ตันต่อวัน ซึ่งในพื้นที่ชุมชนทุกแห่งโดยเฉพาะในเขตเทศบาลเมืองยโสธรและเทศบาลตำบลทุกแห่ง รวมทั้ง อบต.บางแห่ง มีปริมาณขยะตกค้าง เนื่องจากมีประชากรในเขตชุมชนเพิ่มขึ้น มีจำนวนรถบรรทุกขยะไม่เพียงพอและที่ทิ้งขยะอยู่ไกลหรือไม่เหมาะสม สำหรับในเขตเทศบาลเมืองยโสธรมีระบบกำจัดขยะและมีพันธะสัญญารับขยะจากเทศบาลตำบล และ อบต. ใกล้เคียงมาจำกัดด้วย ทำให้ปัญหาขยะลดลง แต่ในอนาคตจะมีปัญหาหากสถานที่ทิ้งขยะเริ่มเต็ม จะมีปัญหาขยะมากขึ้นตามลำดับ

๓) มลพิษทางอากาศและเสียง ในพื้นที่เทศบาลเมืองยโสธร และเทศบาลตำบลทุกแห่งรวมทั้งเขตชุมชนของ อบต. มียานยนต์และโรงงานอุตสาหกรรมไม่มาก แม้จะมีควันพิษและเสียงดังจากยานยนต์และโรงงานอยู่บ้างแต่ไม่อยู่ในเกณฑ์อันตรายต่อสุขภาพของประชาชน

สรุปสถานการณ์ในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

จุดแข็ง มีแหล่งน้ำธรรมชาติป่าต้นน้ำ น้ำฝนอยู่ในเกณฑ์ดี มลพิษน้ำเสีย ขยะและกากของเสีย มลพิษทางอากาศและ ยังอยู่ในเกณฑ์ปลอดภัยต่อประชาชน **จุดอ่อน** มีสภาพป่าเหลือน้อย คุณภาพดินไม่ดี ไร่นามีสารพิษจากสารเคมีตกค้าง คุณภาพน้ำจะมีปัญหาในอนาคต ขยะและกากของเสียเริ่มมีปัญหาเป็นมลพิษต่อประชาชน

๗. ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเพื่อทราบความต้องการและศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน

จังหวัดได้จัดทำโครงการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นจังหวัดยโสธร เพื่อสำรวจปัญหาความต้องการและศักยภาพของประชาชน รวมทั้งแนวทาง/โครงการแก้ไขปัญหา และมอบหมายให้นายอำเภอ ทุกอำเภอดำเนินการ จัดทำประชาคมหรือ ให้ทุกหมู่บ้าน / ชุมชน ทบทวนแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน โดยจัดชุดปฏิบัติการประจำตำบลไปประสานทุกหมู่บ้าน/ชุมชนดำเนินการทบทวนแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน ให้จัดทำประชาคมหมู่บ้าน / ชุมชน เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนตามแผนชุมชน หมู่บ้าน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาอำเภอ แล้วรวบรวมปัญหาความต้องการของประชาชนส่งให้จังหวัดเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐) ต่อไป สรุปปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ในจังหวัดยโสธร ได้ดังนี้

ปัญหา	ความต้องการ
๑) แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและการอุปโภคบริโภค ต้นเขิน น้ำไม่เพียงพอ	ต้องการพัฒนาแหล่งน้ำ เช่น ขุดลอก แก้มลิง ระบบชลประทาน เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ได้ตลอดทั้งปี รวมทั้งป้องกันทำท่วม และภัยแล้ง
๒) เส้นทางคมนาคมไม่สะดวก	ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมให้ได้คุณภาพที่ดี มีประสิทธิภาพ ปลอดภัย รองรับการสัญจร และการขนส่งสินค้าของประชาชน
๓) น้ำท่วม ภัยแล้ง เกิดขึ้นซ้ำซากทุกปี	ให้ภาครัฐแก้ไขปัญหาน้ำให้ยั่งยืน มีการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ เช่น สร้างฝายแม้ว การปลูกป่าต้นน้ำ การขุดลอก การทำแก้มลิง คันคูป้องกัน และจัดท้าว سدกักเก็บน้ำให้เพียงพอ

๔) ปัญหาการว่างงานตามฤดูกาลและการอพยพแรงงาน และอัตราค่าจ้างแรงงานต่ำ	ส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชน ภาครัฐหรือภาคเอกชนควรมีการลงทุนเกิดขึ้นในพื้นที่มากขึ้น
ปัญหา	ความต้องการ
๕) ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และมีสารพิษจากปุ๋ยเคมียาปราบศัตรูพืชตกค้าง	ส่งเสริมการพัฒนา บำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ เช่น การปลูกพืชทำปุ๋ยพืชสด การรณรงค์ใช้ปุ๋ยชีวภาพ เป็นต้น
๖) ราคาพืชผลทางการเกษตรมีราคาตกต่ำ เช่น ข้าวหอมมะลิ มันสำปะหลัง อ้อย ยางพารา ยังอยู่ในอัตราค่อนข้างต่ำ	ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือในการพยุงราคา หรือการจำหน่ายข้าว การประกันราคาสินค้าเกษตรต่าง ๆ เป็นต้น
๗) ขาดตลาดรองรับสินค้า และปัญหาพ่อค้าคนกลาง	ต้องการตลาดกลางสินค้าในพื้นที่จังหวัด
๘) แรงงานขาดทักษะในการประกอบอาชีพ	ให้ภาครัฐฝึกอบรม ทักษะ ให้แก่ผู้ใช้แรงงานอย่างต่อเนื่อง
๙) สังคมในหมู่บ้านชุมชนมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น เป็นภาระที่ต้องดูแล	ต้องการให้ภาครัฐจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุให้ครบทุกคน
๑๐) ปัญหาความยากจน ปัญหาหนี้สิน	แก้ไขปัญหาความยากจนอย่างจริงจัง ส่งเสริมให้ประชาชนยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตอย่างทั่วถึง สร้างงาน สร้างอาชีพ ขยายเขตไฟฟ้าเพื่อเกษตรในที่ทำการอย่างทั่วถึง
๑๑) การบุกรุกป่า ถางป่า	ต้องการให้ภาครัฐเข้มงวดและมีมาตรการเด็ดขาดกับกลุ่มผู้ลักลอบตัดไม้ทำลายป่า
๑๒) มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในบางพื้นที่	ต้องการให้ภาครัฐเข้มงวดและมีมาตรการเด็ดขาดกับการแก้ไขปัญหาเสพติด
๑๓) สถาบันครอบครัวยังอ่อนแอ ปัญหาเด็กเยาวชน(วัยรุ่น)	สังคมมีความสงบสุข ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
๑๔) ปัญหาการพนัน	ต้องการให้ภาครัฐเข้มงวด จริงจังกับการลักลอบเล่นการพนัน โดยเฉพาะปัญหาหลักบอลจุดบั้งไฟ รวมถึง การพนันอื่น ๆ อีกด้วย
๑๕) แหล่งท่องเที่ยวทรุดโทรมและขาดการพัฒนา	ต้องการให้ภาครัฐพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นรูปธรรม มีการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน และจัดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

๘. ข้อมูลนโยบายรัฐและยุทธศาสตร์การพัฒนาของระดับประเทศและภาค เพื่อเป็นกรอบการจัดทำแผน ฯ

การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดต้องพิจารณาจากแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน / แผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญของจังหวัด สภาพปัญหา แนวโน้มความต้องการของตลาด และยุทธศาสตร์จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล / แผนการบริหารราชการแผ่นดิน

ยุทธศาสตร์การจั้ดสรรงบประมาณของประเทศ ยุทธศาสตร์รายสาขา และยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาค/ของกลุ่มจังหวัด สรุปได้ดังนี้

๘.๑ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙)

๘.๑.๑ แนวคิดและทิศทางการพัฒนาประเทศ

ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศที่จะส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต จำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสม ขณะที่การทบทวนผลการพัฒนาประเทศในระยะที่ผ่านมาสะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการประเทศที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว ทั้งมีความเสี่ยงในหลายมิติที่อาจทำให้ปัญหาต่าง ๆ รุนแรงมากขึ้น การพัฒนาประเทศในอนาคต จึงจำเป็นต้องเตรียมพร้อมและสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศให้เข้มแข็งภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมั่นคง กรอบแนวคิดการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ ๑๑ จึงมีแนวคิดที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ ๘ - ๑๐ โดยยังคงยึดหลักการปฏิบัติตาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกภาคส่วน ทุกระดับ ยึดแนวคิดการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มีการเชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งมิติตัวคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ขณะเดียวกันให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมในกระบวนการพัฒนาประเทศ

๘.๑.๒ ทิศทางการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ ๑๑ ได้ตระหนักถึงสถานการณ์และความเสี่ยงซึ่งเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกและภายในประเทศ โดยเฉพาะภาวะผันผวนด้านเศรษฐกิจ พลังงาน และภูมิอากาศ ที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งเชิงบวกและลบ ดังนั้น ทิศทางการบริหารจัดการประเทศภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงเป็นการใช้จุดแข็งและศักยภาพที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศเพื่อสร้างความเข้มแข็งและรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศที่เน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตภาคเกษตรและการประกอบการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ขณะเดียวกัน จำเป็นต้องปรับตัวในการเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจโลกและภูมิภาค ซึ่งประเทศไทยมีพันธกรณีภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ เพื่อสามารถใช้อุปสรรคที่เกิดขึ้นและเพิ่มภูมิคุ้มกันของทุนที่มีอยู่ในสังคมไทยได้อย่างเหมาะสม พร้อมก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ขณะเดียวกัน จำเป็นต้องสร้างความพร้อมสำหรับเชื่อมโยงด้านกายภาพทั้งโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ควบคู่กับการยกระดับคุณภาพคน การเสริมสร้างองค์ความรู้ การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ ให้เป็นพลังขับเคลื่อนการ

พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ ๑๑ จึงเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในมิติต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน

๘.๑.๓ วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์และเป้าหมายแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ ๑๑ วิสัยทัศน์

“สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง”

วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อเสริมสร้างสังคมที่เป็นธรรมและเป็นสังคมสันติสุข
- ๒) เพื่อพัฒนาคนไทยทุกกลุ่มวัยอย่างเป็นองค์รวมทั้งทางกาย ใจ สติปัญญา อารมณ์ คุณธรรม จริยธรรม และสถาบันทางสังคมมีบทบาทหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ
- ๓) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีเสถียรภาพ คุณภาพ และยั่งยืนมีความเชื่อมโยงกับเครือข่ายการผลิตสินค้าและบริการบนฐานปัญญา นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในภูมิภาคอาเซียน มีความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ
- ๔) เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เพียงพอต่อการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ และเป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ

เป้าหมายหลัก

- ๑) ความอยู่เย็นเป็นสุขและความสงบสุขของสังคมไทยเพิ่มขึ้น ความเหลื่อมล้ำในสังคมลดลง สัดส่วนผู้อยู่ใต้เส้นความยากจนลดลง และดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันไม่ต่ำกว่า ๕.๐ คะแนน
- ๒) คนไทยมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะดีขึ้น มีคุณธรรม จริยธรรม และสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้น
- ๓) เศรษฐกิจเติบโตในอัตราที่เหมาะสมตามศักยภาพของประเทศให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพรวมไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓.๐ ต่อปี เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ให้มีไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๔๐.๐
- ๔) คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน เพิ่มประสิทธิภาพการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

๑. ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทุกคนในสังคมไทยควบคู่กับการเสริมสร้างขีดความสามารถในการจัดการความเสี่ยงและสร้างโอกาสในชีวิตให้แก่ตนเอง การจัดบริการทางสังคมให้ทุกคนตามสิทธิขั้นพื้นฐาน การเสริมสร้างพลังให้ทุกภาคส่วนสามารถเพิ่มทางเลือกการใช้ชีวิตในสังคมและมีส่วนร่วมในเชิง

เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้อย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี และ การสานสร้างความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้มีคุณค่าร่วมและตระหนักถึงผลประโยชน์ของสังคม และเสริมสร้างการบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส มีระบบตรวจสอบและการรับผิดชอบที่รัดกุม

๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะผู้สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างและการกระจายตัวประชากรให้เหมาะสม การพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงการส่งเสริมการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม

๓. ยุทธศาสตร์ความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน การเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการผลิตภาคเกษตร การสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต การสร้างความมั่นคงในอาชีพและรายได้ให้แก่เกษตรกร การสร้างความมั่นคงด้านอาหารและพัฒนาพลังงานชีวภาพในระดับครัวเรือนและชุมชน การสร้างความมั่นคงด้านพลังงานชีวภาพเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศและความเข้มแข็งภาคเกษตร และการปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน

๔. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพและยั่งยืน การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ให้เป็นพลังขับเคลื่อนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันที่มีประสิทธิภาพ เท่าเทียมและเป็นธรรม และการบริหารจัดการเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ

๕. ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคต่าง ๆ การพัฒนาฐานลงทุนโดยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับอนุภูมิภาค การสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การเข้าร่วมเป็นภาคีความร่วมมือระหว่างประเทศและภูมิภาคภายใต้บทบาทที่สร้างสรรค์ การสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในภูมิภาคด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเคลื่อนย้ายแรงงาน และการส่งเสริมแรงงานไทยในต่างประเทศ การมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการสร้างสังคมนานาชาติที่มีคุณภาพชีวิต ป้องกันภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรม ยาเสพติด ภัยพิบัติ และการแพร่ระบาดของโรคภัย การเสริมสร้างความร่วมมือที่ีระหว่างประเทศในการสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีจริยธรรมและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเปิดรับความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศที่ไม่แสวงหากำไร การเร่งรัดการใช้ประโยชน์จากข้อตกลงการค้าเสรีที่มีผลบังคับใช้แล้ว การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นฐานการลงทุน และการประกอบธุรกิจในเอเชีย รวมทั้งเป็นฐานความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค และการปรับปรุงและเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคีการพัฒนาภายในประเทศ ตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่น

๖. ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ให้ความสำคัญกับ การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การปรับกระบวนการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศเพื่อเตรียมพร้อมไปสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การยกระดับขีดความสามารถในการรองรับและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้สังคมมีภูมิคุ้มกัน การเตรียมความพร้อมรองรับกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ การสร้างภูมิคุ้มกันด้านการค้าจากเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อมและวิกฤตจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเพิ่มบทบาทประเทศไทยในเวทีประชาคมโลกที่เกี่ยวข้องกับกรอบความตกลงและพันธกรณีด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ การควบคุมและลดมลพิษ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและเป็นธรรมอย่างบูรณาการ

๘.๒ นโยบายรัฐบาลและแผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙

นโยบายของรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ และได้จัดทำแผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ ตามที่ได้แถลงนโยบาย สรุปได้ ดังนี้

เป้าหมาย

๑. นำประเทศไทยไปสู่โครงสร้างเศรษฐกิจที่สมดุล มีความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศมากขึ้น
๒. นำประเทศไทยสู่สังคมที่มีความปรองดองสมานฉันท์
๓. นำประเทศไทยไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ อย่างสมบูรณ์

นโยบายของรัฐบาล

กำหนดนโยบายเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก และระยะการบริหารราชการ ๔ ปี

๑. นโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก คือ

๑) สร้างความปรองดองสมานฉันท์ เยียวยาและฟื้นฟูทุกฝ่าย เช่น ประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐและผู้ประกอบการภาคเอกชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุรุนแรงตั้งแต่ช่วงปลายการใช้รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ สนับสนุนให้คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) ดำเนินการอย่างเป็นอิสระ

๒) กำหนดให้การแก้ไขและป้องกันปัญหาเสพติดเป็น “วาระแห่งชาติ”

๓) ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐอย่างจริงจัง

๔) ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการและเร่งรัดขยายเขตพื้นที่ชลประทาน

๕) เร่งนำสันติสุขและความปลอดภัยกลับมาสู่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยน้อม

นำกระแสพระราชดำรัส “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นหลักปฏิบัติ

๖) เร่งฟื้นฟูความสัมพันธ์และพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติ

๗) แก้ไขความเดือดร้อนของประชาชนและผู้ประกอบการเนื่องจากภาวะเงินเฟ้อและราคาน้ำมันเชื้อเพลิง

โดยชะลอการเก็บเงินเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงชั่วคราวเพื่อให้ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงลดลงทันที ปรับโครงสร้างราคาพลังงาน จัดให้มีบัตรเครดิตพลังงานสำหรับผู้ประกอบอาชีพได้รับจ้างขนส่งผู้โดยสารสาธารณะ ดูแลราคาสินค้าและการมีรายได้ ป้องกันและแก้ไขการผูกขาดทั้งทางตรงและทางอ้อม

๘) ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเพิ่มกำลังซื้อภายในประเทศ พักหนี้ครัวเรือนของเกษตรกรรายย่อย และผู้มีรายได้น้อยที่มีหนี้ต่ำกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท อย่างน้อย ๓ ปี และปรับโครงสร้างหนี้สำหรับผู้ที่มีหนี้เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ทำให้แรงงานมีรายได้เป็นวันละไม่น้อยกว่า ๓๐๐ บาท ผู้จบปริญญาตรีมีรายได้เดือนละไม่น้อยกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท จ่ายเบี้ยสูงอายุแบบขั้นบันได อายุ ๖๐-๖๙ ปี ๖๐๐ บาท, อายุ ๗๐-๗๙ ปี ๗๐๐ บาท, อายุ ๘๐-๘๙ ปี ๘๐๐ บาท และอายุ ๙๐ ปีขึ้นไป ได้รับ ๑,๐๐๐ บาท ลดภาษีบ้านหลังแรกและรถยนต์คันแรก

๙) ลดภาษีเงินได้นิติบุคคล เหลือร้อยละ ๒๓ ในปี ๒๕๕๕ และเหลือร้อยละ ๒๐ ในปี ๒๕๕๖

๑๐) ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยเพิ่มเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอีกแห่งละ ๑ ล้านบาท จัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี วงเงินเฉลี่ยจังหวัดละ ๑๐๐ ล้านบาท จัดตั้งกองทุนตั้งตัวได้วงเงิน ๑,๐๐๐ ล้านบาท ต่อสถาบันอุดมศึกษาที่ร่วมโครงการ จัดสรรงบประมาณเข้ากองทุนเอสเอ็มแอล ๓๐๐,๐๐๐ ๔๐๐,๐๐๐ และ ๕๐๐,๐๐๐ บาท ตามขนาดหมู่บ้าน

๑๑) ยกระดับราคาสินค้าเกษตรและให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุน เริ่มจากการรับจำนำข้าวเปลือกเจ้าและข้าวเปลือกหอมมะลิ เกวียนละ ๑๕,๐๐๐ บาท และ ๒๐,๐๐๐ บาท จัดทำทะเบียนครัวเรือนเกษตรกรและการออกบัตรเครดิตสำหรับเกษตรกร

๑๒) เร่งเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งในและนอกประเทศ โดยประกาศให้ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๕ เป็นปี “มหัศจรรย์ไทยแลนด์” และประชาสัมพันธ์เชิญชวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าร่วมเฉลิมฉลองในพระราชพิธีมหามงคลที่จะมีขึ้นในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๕

๑๓) สนับสนุนการพัฒนางานศิลปหัตถกรรมและผลิตภัณฑ์ชุมชน

๑๔) พัฒนาระบบประกันสุขภาพ เพิ่มประสิทธิภาพระบบ ๓๐ บาทรักษาทุกโรค ให้ทุกคนได้รับบริการอย่างมีคุณภาพ สะดวก รวดเร็วและเป็นธรรม

๑๕) จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์แท็บเล็ตให้แก่โรงเรียน เริ่มในโรงเรียนนารองแก่นักเรียน ป. ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๕ และ

๑๖) เร่งรัดและผลักดันการปฏิรูปการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วม โดยมีสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) ที่เป็นอิสระยก่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ โดยให้ประชาชนเห็นชอบผ่านการออกเสียงประชามติ

ส่วนนโยบายที่จะดำเนินการภายในช่วงระยะ ๔ ปี จะดำเนินนโยบายหลักจากข้อ ๒-๘ ดังนี้

๒. นโยบายความมั่นคงแห่งรัฐ ที่สำคัญคือ เติบโตและพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ ดำรงไว้ซึ่งพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริย์ น้อมนำพระราชดำริทั้งปวงไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม พร้อมทั้งอัญเชิญไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม

๓. นโยบายเศรษฐกิจ โดยการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม ปรับโครงสร้างภาษีอากรทั้งระบบ มีนโยบายสร้างรายได้จากการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพิ่มขึ้น ๒ เท่าตัวในเวลา ๕ ปี ผลักดันไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตและการค้าอาหาร มีนโยบายปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ ส่วนนโยบายโครงสร้างพื้นฐาน จะพัฒนาระบบขนส่ง ประปา ไฟฟ้าให้กระจายไปสู่ภูมิภาคอย่างทั่วถึง เพียงพอ ขยายการให้บริการน้ำสะอาดให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ พัฒนาระบบรถ ไฟทางคู่เชื่อมชานเมือง+หัวเมืองหลัก พัฒนารถไฟความเร็วสูง กรุงเทพฯ-เชียงใหม่ กรุงเทพฯ-นครราชสีมา กรุงเทพฯ-หัวหิน และเส้นทางเชื่อมต่อกับเพื่อนบ้าน ศึกษาและพัฒนาขยายทางรถไฟสายแอร์พอร์ต เรล ลิงก์ ต่อจากท่าอากาศยานสุวรรณภูมิไปยังชลบุรีและพัฒนา

เร่งรัดโครงสร้างรถไฟฟ้า ๑๐ สายทางใน กทม.และปริมณฑล ให้เริ่มก่อสร้างได้ครบใน ๔ ปี ค่าบริการ ๒๐ บาทตลอดสาย

๔. นโยบายด้านสังคมและคุณภาพชีวิต โดยการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้เข้าถึงทุกกลุ่ม จัดโครงการเงินกู้เพื่อการศึกษาที่ผูกพันกับรายได้ในอนาคต ส่งเสริมให้แรงงานเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ตำแหน่งว่างงานโดยสะดวก เพิ่มประสิทธิภาพประกันสังคม พัฒนาคุณภาพชีวิตตั้งแต่ช่วงตั้งครรภ์ จนถึงวัยชรา และผู้พิการ สร้างหลักประกันความมั่นคงในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติและการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกรูปแบบ

๕. นโยบายที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ ทรัพยากรทางทะเล สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

๖. นโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและนวัตกรรม โดยการเร่งสร้างนักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย และครูวิทยาศาสตร์ให้เพียงพอ ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศมุสลิม และองค์กรอิสลามระหว่างประเทศ

๗. นโยบายการต่างประเทศ และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยการเร่งส่งเสริมและพัฒนาความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน ส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติในองค์กรระหว่างประเทศ

๘. นโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยการพัฒนาระบบราชการ สร้างเสริมมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล รวมถึงปฏิรูประบบกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ให้ทันสมัย สอดคล้องหลักการประชาธิปไตย เร่งรัดจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ที่ดำเนินการโดยอิสระ และปรับปรุงระบบการช่วยเหลือประชาชนให้เข้าถึงความเป็นธรรมโดยง่าย ส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้ข่าวสารจากทางราชการ สื่อสารมวลชนและสื่อสาธารณะ

๘.๓ ยุทธศาสตร์รายสาขา

- ๑) ยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร/ข้าวหอมมะลิปลอดภัยและอินทรีย์
- ๒) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนากาท่องเที่ยว

- ๓) ยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหาความยากจนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๔) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเยาวชนแห่งชาติ

๘.๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ (กลยุทธ์) จังหวัด /กลุ่มจังหวัดในการเสนอของบประมาณ ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายของประเทศ (สำนักงบประมาณ)

๑) ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจพื้นฐาน เพื่อยกระดับรายได้ พัฒนาการค้า การท่องเที่ยวและบริการ

๒) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างคุณภาพชีวิต สร้างความมั่นคงของประชาชน ตลอดจนการบำรุงศาสนาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

๓) ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ป้องกันและควบคุมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม

๔) ยุทธศาสตร์การป้องกัน ปราบปรามและสร้างระบบการรักษาความมั่นคงของประเทศ

๕) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสารสนเทศและการบริหารจัดการ

๘.๕ ยุทธศาสตร์แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙

บทบาทและทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑. เป็นฐานผลิตพืชอาหารและพืชพลังงานทดแทนของประเทศ(อีสานกลาง /ล่าง) เพื่อความมั่นคงด้านอาหารและรายได้เกษตรกร

๒. เป็นฐานอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร และเอธานอลของประเทศ (กลุ่ม นม. ชก. อด.) เพื่อรักษาฐานรายได้เดิมและสร้างฐานใหม่ให้กับภาค

๓. เป็นประตูการค้า การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับอินโดจีน (กลุ่มหนองคาย/มุก/และอุบล)

๔. เป็นแหล่งท่องเที่ยวและศึกษาทางโบราณคดี ยุคก่อนประวัติศาสตร์และอารยธรรมขอม (อีสานล่าง/กลาง) เนื่องจากเป็นเอกลักษณ์ และมีเฉพาะอีสาน

เป้าประสงค์ของการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑. เศรษฐกิจเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน สร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน สร้างงานและความมั่นคงด้านรายได้ให้กับประชาชน และลดการเคลื่อนย้ายแรงงาน

๒. คุณภาพชีวิตประชาชนสูงขึ้น ความเหลื่อมล้ำทางสังคมลดลง แรงงานมีทักษะฝีมือและมีผลิตภาพการผลิตสูงขึ้น เข้าสู่สังคมฐานความรู้ มีคุณภาพและคุณธรรม และมีความเป็นธรรม สร้างความเข้มแข็งของชุมชนรักษาฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามและความมั่นคงของอาชีพเกษตรกรให้เป็นภูมิคุ้มกันของภาค

๓. ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมได้รับการฟื้นฟูทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ปราบจางมลพิษ และมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

ทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี ๔ แนวทาง ประกอบด้วย

แนวทางที่ ๑ : เพิ่มศักยภาพฐานการผลิตให้แข็งแกร่ง มีความสมดุล และมีความสามารถในการแข่งขัน

- ๑.๑ เร่งต่อยอดและใช้ประโยชน์จากกรอบความร่วมมือและข้อตกลง ระหว่างประเทศ
- ๑.๒ สร้างความมั่นคงและสมดุลของการผลิตพืชอาหารและพืชพลังงานของภาค
- ๑.๓ เพิ่มศักยภาพการผลิตทั้งในและนอกเขตชลประทาน
- ๑.๔ เพิ่มความมั่นคงเพื่อรักษาภาคเกษตรและเกษตรกรรายย่อย
- ๑.๕ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอุตสาหกรรมเชื่อมโยงกับฐานการผลิตของท้องถิ่น
- ๑.๖ ส่งเสริม SME ให้มีบทบาทในภาคและมีความเข้มแข็งมากขึ้น
- ๑.๗ พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนบนพื้นฐานองค์ความรู้ภูมิปัญญาไทย
- ๑.๘ เพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวและการบริการ
- ๑.๙ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจ

แนวทางที่ ๒ : พัฒนาค้นให้มีคุณภาพภายใต้แนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิต

- ๒.๑ พัฒนาคณาจารย์คนให้พร้อมรองรับโอกาสด้านอาชีพ
- ๒.๒ พัฒนาระบบการศึกษาให้รองรับคนทุกวัย
- ๒.๓ เพิ่มผลิตภาพแรงงานด้านเกษตร
- ๒.๔ ส่งเสริมจริยธรรมและค่านิยมที่ดีงาม เพื่อปลูกฝังคนรุ่นใหม่ให้เป็นคนดีมีศีลธรรม
- ๒.๕ ส่งเสริมสุขภาวะโดยเน้นการรักษาและการป้องกัน
- ๒.๖ พัฒนาบริการด้านสุขภาพ

แนวทางที่ ๓ : สร้างความเป็นธรรมในสังคมและความเข้มแข็งของชุมชน

๓.๑ สร้างโอกาสและความมั่นคงในการอาชีพ บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความสำเร็จของปราชญ์ชาวบ้านเป็นแรงจูงใจเพื่อสืบทอดอาชีพเกษตรกร

- ๓.๒ การรื้อฟื้นประเพณีและวัฒนธรรมที่มีคุณค่าให้เป็นทุนทางสังคม
- ๓.๓ สร้างความเข้มแข็งทุนทางการเงินของชุมชน
- ๓.๔ เพิ่มบทบาทภาครัฐและชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินพื้นที่ชุมชนเพื่อสร้างโอกาสในการอาชีพ
- ๓.๕ พัฒนาเมืองและชุมชนให้เป็นเมืองน่าอยู่
- ๓.๖ เสริมสร้างความมั่นคงของประชาชนโดยสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม

แนวทางที่ ๔ : การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

- ๔.๑ อนุรักษ์ ฟื้นฟูและปรับปรุงพื้นที่ป่าไม้
- ๔.๒ ส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการเพิ่มพื้นที่ป่าและดูแลรักษาป่าไม้
- ๔.๓ การค้นหาและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ
- ๔.๔ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้เหมาะสม ทั่วถึงและเป็นธรรม
- ๔.๕ พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กที่เหมาะสมกับภูมิสังคมและสภาพทางกายภาพของพื้นที่ และพัฒนาระบบชลประทานควบคุม กำกับ ดูแล คุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับมาตรฐาน

จุดเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- ๑. ยกระดับมาตรฐานและประสิทธิภาพการผลิตการเกษตร
  - ๑.๑ ส่งเสริมพื้นที่ชลประทาน น้ำอูน หนองหวาย ลำปาว ลำตะคอง ฯลฯ เป็นเขตเกษตรก้าวหน้าผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง
  - ๑.๒ ส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์ และเกษตรปลอดภัย
  - ๑.๓ พื้นที่บริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ และทุ่งสัมฤทธิ์ เป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิ
  - ๑.๔ พื้นที่ตอนกลางและตอนล่างของภาคเป็นแหล่งผลิตพืชพลังงาน
- ๒. สนับสนุนการทำ Clustering เกษตรอินทรีย์ ข้าวหอมมะลิ และพืชอื่นๆ
- ๓. ใช้ประโยชน์จากกรอบความร่วมมือ GMS ACMECS และ อื่นๆ
  - ๓.๑ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่เมืองชายแดน
  - ๓.๒ ส่งเสริมการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว
- ๔. เตรียมความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน AEC
  - ๔.๑ เตรียมความพร้อมของ SME
  - ๔.๒ พัฒนาทักษะและฝีมือแรงงานรองรับการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะด้านภาษาและงานวิเทศสัมพันธ์

ทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนบน ๑ (หนองคาย เลย อุดรธานี และหนองบัวลำภู)

- ๑. รับโครงสร้างเกษตรสู่สินค้ามูลค่าสูง
- ๒. ส่งเสริมการค้าการลงทุน/ท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน
- ๓. ฟื้นฟูระบบนิเวศน์เพื่อการท่องเที่ยว

ตอนบน ๒ (สกลนคร นครพนม และมุกดาหาร)

- ๑. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน/เมืองชายแดน

๒. ร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ การทำเกษตรแบบมีสัญญา
๓. พัฒนาการท่องเที่ยว การเกษตร และบุคลากร

ตอนกลาง (ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มหาสารคาม และร้อยเอ็ด)

๑. เกษตรก้าวหน้าผลิตสินค้ามูลค่าสูง
๒. สร้างยี่ห้อ ข้าวหอมมะลิ
๓. อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน หรือเอทานอล
๔. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน/ศูนย์กระจายสินค้า

ตอนล่าง ๑ (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์)

๑. สร้างมูลค่าสินค้าด้านการเกษตร
๒. อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน
๓. พัฒนาท่องเที่ยวโดยเน้นเรื่องราวประวัติศาสตร์
๔. ยกกระดับฝีมือแรงงานรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

ตอนล่าง ๒ (อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ)

๑. ประตุเศรษฐกิจการค้าการลงทุน/ท่องเที่ยวตอนล่าง
๒. พัฒนาท่องเที่ยวและธุรกิจบริการ
๓. พัฒนาแหล่งน้ำ/ระบบบริหารจัดการน้ำ

๘.๖ ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างที่ ๒ (จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ) (คณะทำงานกลุ่มจังหวัด : สิงหาคม ๒๕๕๒)

๘.๖.๑ วิสัยทัศน์กลุ่มจังหวัด ฯ

“ข้าวหอมมะลิเป็นเลิศ ยกย่องการท่องเที่ยวและการค้าชายแดน”

๘.๖.๒ ประเด็นยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด ฯ จัดลำดับความสำคัญแล้ว ดังนี้

- ๑) พัฒนาคุณภาพและเพิ่มมูลค่าข้าวหอมมะลิสู่ความต้องการของตลาด
- ๒) พัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวให้ได้ระดับมาตรฐาน
- ๓) บริหารจัดการและเพิ่มมูลค่าการค้าชายแดนครบวงจร

๘.๗ การเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมและสถานการณ์เศรษฐกิจสังคมของโลกต่อการพัฒนาจังหวัด

สถานะแวดล้อมของโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าใหม่ ๆ ที่ไร้พรมแดน การเปิดให้มีการค้าเสรี ภาวะน้ำมันแพงส่งผลให้หลายประเทศที่มีพื้นที่การเกษตร มีการแสวงหาแหล่งพลังงานใหม่ทดแทน เช่น การผลิตไบโอดีเซลจากพืชต่าง ๆ ชนิดพืชที่เป็นพืชพลังงานต้องปลูกพืชนี้เพื่อผลิตแปรรูปเป็นพลังงานทดแทน ปัญหาที่คือ จะแย่งพื้นที่ปลูกพืชอาหารหรือปลูกป่าเพื่อไปปลูกพืชพลังงานทดแทน ฯลฯ การที่อาหารทั่วโลก โดยเฉพาะข้าวซึ่งเป็นอาหารหลักหรือเป็นวัตถุดิบในการแปรรูปเป็นอาหารต่าง ๆ จะมีราคาสูงขึ้นตามราคาน้ำมัน ฯ การประกอบอาชีพอุตสาหกรรม / การใช้พลังงานเพิ่มขึ้น การมียานพาหนะต่าง ๆ มาก ทำให้อากาศเป็นพิษและมีการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อครอบครองเป็นพื้นที่เพาะปลูกหรือตัดไม้ไปจำหน่าย ทำให้ประสพภาวะโลกร้อน เกิดปัญหาธรรมชาติต่าง ๆ ตามมา การที่ประชากรโลกมีการศึกษาที่ดีมีการสาธารณสุขที่ดี มีการคุมกำเนิด ที่ได้ผล ทำให้โครงสร้างประชากรโลกและของประเทศไทยเข้าสู่สังคมกำลังแรงงานในอนาคตน้อยลง แต่มีผู้สูงอายุ

เพิ่มขึ้นเป็นภาระที่รัฐจะต้องจัดสรรเงินและกำลังคนดูแลผู้สูงอายุ จากสภาพปัญหาข้อจำกัดและจุดเด่นของจังหวัดประกอบกับการเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมของโลกดังกล่าว จะทำให้มีผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบต่อการพัฒนาจังหวัด

๘.๘ การทำเกษตรอินทรีย์และพืชพลังงาน : ประเด็นท้าทายทิศทางการพัฒนาจังหวัด

จังหวัดยโสธรพิจารณาเห็นว่า การพัฒนาอาชีพโดยการผลิตสินค้าที่เป็นความต้องการของตลาดโลก เช่น การทำเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ การทำเกษตรอินทรีย์ โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิและการปลูกพืชที่แปรรูปเป็นพลังงานเชื้อเพลิงทดแทนเป็นความท้าทาย ทิศทางการพัฒนาจังหวัดโดยมีหลักการและเหตุผล ดังนี้

๑) จังหวัดยโสธรมีศักยภาพการผลิตในภาคการเกษตรสูง คือมีพื้นที่ทำเกษตรจำนวนมากถึง ๑.๖ ล้านไร่ และกำลังแรงงานส่วนใหญ่อยู่ในภาคการเกษตร มีการทำการเกษตรทั้ง ๓ สาขา คือ กสิกรรม ปศุสัตว์ และประมง อย่างไรก็ตามยังมีพื้นที่บางส่วนมีกิจกรรมการผลิตและการลงทุนน้อย เนื่องจากมีจุดอ่อนด้านการขนส่ง และสินค้าอุตสาหกรรมประเภทแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรจำพวกอาหาร ยังเป็นการแปรรูปอย่างง่าย โดยใช้เทคโนโลยีต่ำ และไม่มีควมหลากหลาย ส่วนสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) แม้จะมีมากแต่ยังขาดคุณภาพและมาตรฐาน

๒) กระแสที่ทั่วโลกกำลังตื่นตัวและระวังเรื่องสุขภาพอนามัย จะส่งผลให้ผลผลิตสินค้าเกษตร ที่เป็นผลผลิตแบบเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ และเกษตรอินทรีย์ (Organic Farming) มีอนาคตดี เนื่องจากต้นทุนการผลิตต่ำ (ผลิตปุ๋ยอินทรีย์เอง) และเป็นที่ต้องการของตลาดโลกสามารถขายได้ราคาดี ถือเป็นรายได้ ๒ ต่อ นอกจากนี้ การผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ยังเป็นระบบการผลิตที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม รักษาสมดุลของธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ หลีกเลี่ยงการใช้สารสังเคราะห์การใช้พืชหรือสัตว์ที่เกิดจากการติดต่อทางพันธุกรรม รวมถึงมีการนำเอาภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ประโยชน์ในกระบวนการผลิต ซึ่งจะเป็นการปลอดภัยต่อทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค รวมถึงเป็นการรักษาสภาพแวดล้อมลดการนำเข้าปุ๋ยเคมีจากต่างประเทศ ซึ่งมีราคาสูงอีกด้วย แต่เนื่องจากเกษตรกรเคยชินกับการใช้สารเคมีเพราะได้ผลเร็ว จึงต้องปรับทัศนคติเกษตรกรให้เห็นผลดีในการทำเกษตรอินทรีย์โดยต้องใช้เวลาพอสมควร และในขณะเดียวกันในด้านการตลาดต่างประเทศ ในบางชนิดสินค้าเกษตรอินทรีย์ต้องมีมาตรฐานตรงกับผู้ซื้อและอาจประสบปัญหานโยบายกีดกันทางการค้าหรือคู่แข่งทางการค้าของต่างประเทศได้ เพราะเป็นเรื่องผลประโยชน์ของชาติตน รวมทั้งปัญหาน้ำมันเชื้อเพลิงยังมีราคาสูงและอาจจะมีราคาขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรอาจหันไปปลูกพืชที่แปรรูปเป็นพลังงาน เช่น สบู่ดำ หรือน้ำมันพืชที่ปลูกเพื่อแปรรูปเป็นอาหาร เช่น น้ำมันปาล์ม มันสำปะหลัง อ้อย ไปผลิตเป็นพลังงานเชื้อเพลิงทดแทนเพราะได้ราคาสูงกว่า อาจหันไปปลูกพืชที่ให้พลังงานกันมากขึ้น ซึ่งรัฐและจังหวัดยโสธรต้องพิจารณาตามศักยภาพของพื้นที่และราคาผลผลิตที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการทำเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ / เกษตรอินทรีย์ และพืชที่แปรรูปเป็นพลังงานเชื้อเพลิงในพื้นที่ที่จัดโซนไว้อย่างเหมาะสม เพราะการทำเกษตรอินทรีย์เป็นการรักษาสภาพแวดล้อม ลดต้นทุนการผลิต ผู้ผลิต / ผู้บริโภคมีความปลอดภัย จำหน่ายได้ราคาดี ในขณะเดียวกันการปลูกพืชเพื่อเป็นพลังงานเชื้อเพลิงเป็นที่ต้องการของตลาด ผู้ผลิตสามารถจำหน่ายผลผลิตได้ราคาสูง แต่ต้องมีการคาดการณ์ในช่วงเวลาที่ผลผลิตออกมาจำหน่ายว่าราคาจะสูงหรือไม่ด้วย

๘.๙ ประชาคมอาเซียน

อาเซียน หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นตามปฏิญญากรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ มีประเทศสมาชิกรวม ๑๐ ประเทศ แบ่งเป็นประเทศสมาชิก

อาเซียนเดิม ๖ ประเทศ คือ บรูไนดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย และประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ ๔ ประเทศ คือ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม หรือเรียกสั้น ๆ ว่า กลุ่ม CLMV (Cambodia, Laos, Myanmar, Vietnam)

วัตถุประสงค์ของการก่อตั้ง

อาเซียนก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อสร้างสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมือง และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และเมื่อการค้าระหว่างประเทศในโลกมีแนวโน้มกีดกันการค้ารุนแรงขึ้น ทำให้อาเซียนได้หันมามุ่งเน้นกระชับและขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างกันมากขึ้น อย่างไรก็ตามก็ยังคงไว้ซึ่งวัตถุประสงค์หลัก ๓ ประการ ดังนี้

๑. ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในภูมิภาค
๒. รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาค
๓. ใช้เป็นเวทีแก้ไขปัญหาคัดแย้งภายในภูมิภาค

อาเซียนครบรอบ ๔๐ ปีของการจัดตั้งในวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๐ โดยมีคำขวัญที่ตั้งขึ้นจากเวทีการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๙ และใช้กันทั่วอาเซียนว่า “one ASEAN at the heart of dynamic Asia” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นหนึ่งเดียวของอาเซียน ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ ในภูมิภาค

ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community : AC) ประกอบไปด้วย ๓ เสาหลักคือประชาคมความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยมี กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) เป็นกรอบหรือพื้นฐานทางกฎหมายรองรับ ซึ่งจะสร้างกฎเกณฑ์สำหรับองค์กรอาเซียนให้สมาชิกมีพันธกิจที่จะต้องปฏิบัติตาม (Legal Binding)

ในส่วนของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ซึ่งเป็นเสาหลักที่จะเป็นพลังขับเคลื่อนให้เกิดการรวมตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียน ภายในปี ๒๕๕๘ เพื่อนำไปสู่การเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน (Single Market and Single Production Base) และจะมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี รวมทั้งผู้บริโภคนสามารถเลือกสรรสินค้า/บริการได้อย่างหลากหลายภายในภูมิภาค และสามารถเดินทางในอาเซียนได้อย่างสะดวกและเสรีมากยิ่งขึ้น ซึ่งนับเป็นความท้าทายที่สำคัญของอาเซียนที่จะต้องร่วมแรงร่วมใจและช่วยกันนำพาอาเซียนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

องค์ประกอบสำคัญของ AEC Blueprint

๑. การเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วม แผนงานที่จะส่งเสริมให้มีเคลื่อนย้ายสินค้าบริการ การลงทุน แรงงานฝีมือและการเคลื่อนย้ายเงิน ทุกอย่างเสรีมากขึ้น
๒. การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน แผนงานที่จะส่งเสริมการสร้างความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น นโยบายการแข่งขัน สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา นโยบายภาษี และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การเงินการขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศ)
๓. การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค แผนงานที่จะส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของสมาชิกและลดช่องว่างของระดับการพัฒนาระหว่างสมาชิกเก่าและใหม่ และการสนับสนุนการพัฒนา SMEs
๔. การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก แผนงานที่จะส่งเสริมการรวมกลุ่มเข้ากับประชาคมโลก โดยเน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค เช่น การจัดทำเขตการค้าเสรี และการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิต/จำหน่าย เป็นต้น

สำหรับองค์ประกอบอื่น ๆ ได้แก่ การปรับปรุงกลไกด้านสถาบันโดยการจัดตั้งกลไกการหารือระดับสูง ประกอบด้วย ผู้แทนระดับรัฐมนตรีทุกสาขาที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคเอกชนอาเซียน ตลอดจนการพัฒนากระบวนการตรวจสอบติดตามผลการดำเนินงาน (Peer Review) และจัดหาแหล่งทรัพยากรสำหรับการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

ในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๑๓ เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๐ ณ ประเทศสิงคโปร์ ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในปฏิญญาว่าด้วยแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยประกอบด้วยแผนการดำเนินงาน (AEC Blueprint) และตารางเวลาดำเนินงานการดำเนินงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเสร็จสมบูรณ์แล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การเริ่มลงมือดำเนินงานตามแผนงานในด้านต่าง ๆ เพื่อร่วมกันสร้างประชาคมที่เป็นหนึ่งเดียวกันของอาเซียนต่อไป

ปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน

๑) โครงสร้างพื้นฐานภายในภูมิภาค โดยเฉพาะระบบการขนส่งที่จะต้องเชื่อมโยงถึงกันในระดับภูมิภาค เพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้า และผู้คนได้อย่างสะดวกตลอดเส้นทาง รวมถึงการอำนวยความสะดวก ณ จุดผ่านแดนต่าง ๆ และส่งเสริมความร่วมมืออย่างจริงจังในสาขาที่มีผลเชื่อมโยงต่อการพัฒนาสาขาอื่น ๆ (spin over effect) ในอาเซียน เช่น สาขาพลังงาน สาขาการคมนาคม และการศึกษา เป็นต้น

๒) นโยบายร่วมในระดับภูมิภาค อาเซียนจำเป็นต้องพิจารณาแนวทางการกำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจร่วมกันในระดับภูมิภาค เพื่อช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการเจรจาต่อรอง รวมถึงสร้างผลประโยชน์ร่วมกันในระดับภูมิภาค ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่แต่ละประเทศจะต้องให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกฎเกณฑ์/กฎระเบียบ/กฎหมายภายในให้สอดคล้องกับความตกลงอาเซียนที่มีอยู่ด้วย

๓) กลไกการตัดสินใจ อาเซียนควรพิจารณารูปแบบการตัดสินใจแบบอื่น ๆ ในการพิจารณาการกำหนดนโยบายหรือตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมภายในของอาเซียน นอกเหนือจากระบบฉันทามติ (consensus) ที่ใช้มาตั้งแต่เริ่มต้นของการรวมตัวทางเศรษฐกิจจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่จะผลักดันให้มีการนำเอาระบบเสียงส่วนใหญ่ (majority vote) มาใช้กับกระบวนการการตัดสินใจของอาเซียน แต่สมาชิกคงต้องหารือที่จะกำหนดแนวทางและขอบเขตของระบบเสียงส่วนใหญ่ เพื่อให้มีความชัดเจนและโปร่งใสในการพิจารณาเรื่องสำคัญ ๆ ที่ประเทศสมาชิกจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน

๔) การสร้างสังคมกฎระเบียบ อาเซียนจำเป็นต้องพัฒนาไปสู่สังคมกฎระเบียบ (Rule based Society) และสร้างนโยบายด้านการค้าและการลงทุนที่สอดคล้องประสานในระดับภูมิภาค โดยใช้จุดแข็งของประเทศสมาชิกให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อสร้างขีดความสามารถและข้อได้เปรียบในการแข่งขันให้กับอาเซียน และเน้นย้ำการปฏิบัติตามพันธกรณีของประเทศสมาชิกอย่างเคร่งครัด